

לְמוּד יוֹמִי

משניות זהר

בעידודו של
מו"ר הרה"צ שליט"א

יוצא לאור ע"י חסידי ברסלב
יבנאל עיר ברסלב – עיר השמחה

פרשת
ואתחנן תשפ"ד

ניתן להשיג בתיבה בכניסה ל'היכל מוהרא"ש'

או שלח צרף למייל: breslevsheli1@gmail.com

נדפס לזכות נשמתו הטהורה
של כ״ק אדמו״ר עט״ר
מוהרא״ש
ר׳ אליעזר שלמה בן
ר׳ מנחם זאב זי״ע

לזכות מורנו ורבנו הרה״צ
ר׳ יצחק שמואל אהרן לעזער
שליט״א

יהי רצון שימשיך להנהיג את הקהילה הקדושה מתוך
בריאות איתנה ונחת מכל יצ״ח ותלמידיו

לזכות נשמתם הקדושה והטהורה של
רבי חייא ובניו חזקיה ויהודה
ולזכות
רב המנונא סבא ורב הונא ריש גלותא

טוֹב לוֹמַר לִפְנֵי הַלְמוּד :
הַלְמוּד בַּמִּשְׁנָיוֹת וּבַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ יִהְיֶה לְעִלּוּי הַשְּׁכִינָה הַקְּדוֹשָׁה
וּלְהָקֵל צַעֲרָהּ, לְעִלּוּי כָּל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּפְטְרוּ מִן הָעוֹלָם,
גְּאֻלָּה, יְשׁוּעָה, רְפוּאָה וְהַצְלָחָה לְכָל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל
בְּרוּחָנִיוּת וּבְגַשְׁמִיוּת, גִּלּוּי מָשִׁיחַ צִדְקֵנוּ בְּרַחֲמִים וּבִנְיַן בֵּית
מִקְדָּשֵׁנוּ וְתִפְאַרְתֵּנוּ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ, אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן.

עָרְלָה פֶּרֶק ג

א. בֵּגֶד שֶׁצִּבָּעוֹ בִּקְלִפֵּי עָרְלָה - יְדָלֵק. נִתְעָרֵב בַּאֲחֵרִים - כֻּלָּם יִדָּלְקוּ, דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: יַעֲלֶה בְּאֶחָד וּמָאתַיִם: ב. הַצּוֹבֵעַ מִלֹּא הַסִּיט בִּקְלִפֵּי עָרְלָה, וַאֲרָגוֹ בַּבֶּגֶד, וְאֵין יָדוּעַ אֵיזֶה הוּא, רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: יִדָּלֵק הַבֶּגֶד. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: יַעֲלֶה בְּאֶחָד וּמָאתַיִם: ג. הָאוֹרֵג מִלֹּא הַסִּיט מִצָּמֶר הַבְּכוֹר בַּבֶּגֶד - יִדָּלֵק הַבֶּגֶד. וּמִשְׁעַר הַנָּזִיר וּמִפֶּטֶר חֲמוֹר בַּשַּׂק - יִדָּלֵק הַשַּׂק. וּבַמֻּקְדָּשִׁין - מְקֻדָּשִׁין כָּל שֶׁהֵן: ד. תַּבְשִׁיל שֶׁבִּשְּׁלוֹ בִּקְלִפֵּי עָרְלָה - יִדָּלֵק. נִתְעָרֵב בַּאֲחֵרִים - יַעֲלֶה בְּאֶחָד וּמָאתַיִם: ה. תַּנּוּר שֶׁהִסִּיקוּהוּ בִּקְלִפֵּי עָרְלָה וְאָפָה בּוֹ אֶת הַפַּת - תִּדָּלֵק הַפַּת. נִתְעָרְבָה בַּאֲחֵרוֹת - תַּעֲלֶה בְּאֶחָד וּמָאתַיִם: ו. מִי שֶׁהָיוּ לוֹ חֲבִילֵי תִלְתָּן שֶׁל כִּלְאֵי־הַכֶּרֶם - יִדָּלְקוּ. נִתְעָרְבוּ בַּאֲחֵרִים - כֻּלָּם יִדָּלְקוּ, דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר; וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: יַעֲלוּ בְּאֶחָד וּמָאתַיִם: ז. שֶׁהָיָה רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: אֶת שֶׁדַּרְכּוֹ לִמָּנוֹת - מְקֻדָּשׁ. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵינוֹ מְקֻדָּשׁ אֶלָּא שִׁשָּׁה דְּבָרִים בִּלְבָד. וְרַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: שִׁבְעָה. וְאֵלּוּ הֵם: אֲגוֹזֵי פֶּרֶךְ, רִמּוֹנֵי בָדָן, וְחָבִיּוֹת סְתוּמוֹת, וְחִלְפּוֹת תְּרָדִין, וְקִלְסֵי כְרוּב, וּדְלַעַת יְוָנִית. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: אַף כִּפְרוֹת שֶׁל בַּעַל־הַבַּיִת. הָרָאוּי לְעָרְלָה - עָרְלָה. לִכְלְאֵי הַכֶּרֶם - כִּלְאֵי־הַכֶּרֶם: ח. כֵּיצַד? נִתְפַּצְּעוּ הָאֲגוֹזִים, נִתְפָּרְדוּ הָרִמּוֹנִים, נִתְפַּתְּחוּ הֶחָבִיּוֹת, נִתְחַתְּכוּ הַדְּלוּעִים, נִתְפָּרְסוּ הַכִּפָּרוֹת, יַעֲלוּ בְּאֶחָד וּמָאתַיִם: ט. סְפֵק עָרְלָה: בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אָסוּר, וּבְסוּרְיָא מֻתָּר, וּבְחוּצָה־לָאָרֶץ יוֹרֵד וְלוֹקֵחַ, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִרְאֶנּוּ לוֹקֵט. כֻּלָּם נָטוּעַ יָרָק, וְיָרָק נִמְכָּר חוּצָה לוֹ: בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אָסוּר, וּבְסוּרְיָא מֻתָּר, וּבְחוּצָה־לָאָרֶץ יוֹרֵד וְלוֹקֵט, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִלְקֹט בַּיָּד. הֶחָדָשׁ אָסוּר מִן הַתּוֹרָה בְּכָל מָקוֹם. וְהָעָרְלָה - הַלָּכָה. וְהַכִּלְאַיִם - מִדִּבְרֵי סוֹפְרִים:

סְלִיק מַסֶּכֶת עָרְלָה

בִּכּוּרִים פֶּרֶק א

פֶּרֶק א יֵשׁ מְבִיאִין בִּכּוּרִים וְקוֹרִין, מְבִיאִין וְלֹא קוֹרִין, וְיֵשׁ שֶׁאֵינָן מְבִיאִין. אֵלּוּ שֶׁאֵינָן מְבִיאִין, הַנּוֹטֵעַ לְתוֹךְ שֶׁלּוֹ, וְהַבּוֹרֵךְ לְתוֹךְ שֶׁל יָחִיד אוֹ שֶׁל רַבִּים, וְכֵן הַמַּבְרִיךְ מִתּוֹךְ שֶׁל יָחִיד אוֹ מִתּוֹךְ שֶׁל רַבִּים לְתוֹךְ שֶׁלּוֹ. הַנּוֹטֵעַ לְתוֹךְ שֶׁלּוֹ, וְהַבּוֹרֵךְ לְתוֹךְ שֶׁלּוֹ, וְדֶרֶךְ הַיָּחִיד וְדֶרֶךְ הָרַבִּים בָּאֶמְצַע, הֲרֵי זֶה אֵינוֹ מֵבִיא. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: כָּזֶה מֵבִיא: ב. מֵאֵיזֶה טַעַם אֵינוֹ מֵבִיא, מִשּׁוּם שֶׁנֶּאֱמַר: (שְׁמוֹת כג, יט) "רֵאשִׁית בִּכּוּרֵי אַדְמָתְךָ" - עַד שֶׁיִּהוּ כָּל הַגִּדּוּלִין מֵאַדְמָתְךָ. הָאֲרִיסִין וְהֶחְכּוֹרוֹת וְהַסִּקְרִיקוֹן וְהַגַּזְלָן, אֵין מְבִיאִין מֵאוֹתוֹ הַטַּעַם, מִשּׁוּם שֶׁנֶּאֱמַר: "רֵאשִׁית בִּכּוּרֵי אַדְמָתְךָ": ג. אֵין מְבִיאִין בִּכּוּרִים חוּץ

מִשִּׁבְעַת הַמִּינִים. לֹא מִתְמָרִים שֶׁבֶּהָרִים, וְלֹא מִפֵּרוֹת שֶׁבָּעֲמָקִים, וְלֹא מִזֵּיתֵי שֶׁמֶן, שֶׁאֵינָם מִן הַמֻּבְחָר. אֵין מְבִיאִין בִּכּוּרִים קֹדֶם לָעֲצֶרֶת. אַנְשֵׁי הַר צְבוֹעִים הֵבִיאוּ בִּכּוּרֵיהֶם קֹדֶם לָעֲצֶרֶת, וְלֹא קִבְּלוּ מֵהֶם, מִפְּנֵי הַכָּתוּב שֶׁבַּתּוֹרָה: (שמות כג, טז) "וְחַג הַקָּצִיר בִּכּוּרֵי מַעֲשֶׂיךָ אֲשֶׁר תִּזְרַע בַּשָּׂדֶה": ד. אֵלּוּ מְבִיאִין וְלֹא קוֹרִין, הַגֵּר מֵבִיא וְאֵינוֹ קוֹרֵא, שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לוֹמַר: "אֲשֶׁר נִשְׁבַּע ה' לַאֲבוֹתֵינוּ לָתֵת לָנוּ". וְאִם הָיְתָה אִמּוֹ מִיִּשְׂרָאֵל - מֵבִיא וְקוֹרֵא. וּכְשֶׁהוּא מִתְפַּלֵּל בֵּינוֹ לְבֵין עַצְמוֹ, אוֹמֵר: 'אֱלֹהֵי אֲבוֹת יִשְׂרָאֵל'. וּכְשֶׁהוּא בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, אוֹמֵר: 'אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיכֶם'. וְאִם הָיְתָה אִמּוֹ מִיִּשְׂרָאֵל, אוֹמֵר: 'אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ': ה. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר: אִשָּׁה בַּת גֵּרִים לֹא תִּנָּשֵׂא לַכְּהֻנָּה, עַד שֶׁתְּהֵא אִמָּהּ מִיִּשְׂרָאֵל. אֶחָד גֵּרִים וְאֶחָד עֲבָדִים מְשֻׁחְרָרִים, וַאֲפִלּוּ עַד עֲשָׂרָה דּוֹרוֹת, עַד שֶׁתְּהֵא אִמָּן מִיִּשְׂרָאֵל. הָאַפּוֹטְרוֹפּוֹס וְהַשָּׁלִיחַ וְהָעֶבֶד וְהָאִשָּׁה וְטוּמְטוּם וְאַנְדְּרוֹגִינוֹס, מְבִיאִין וְלֹא קוֹרִין, שֶׁאֵינָן יְכוֹלִין לוֹמַר: "אֲשֶׁר נָתַתָּה לִי ה'": ו. הַקּוֹנֶה שְׁנֵי אִילָנוֹת בְּתוֹךְ שֶׁל חֲבֵרוֹ - מֵבִיא וְאֵינוֹ קוֹרֵא. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: מֵבִיא וְקוֹרֵא. יָבֵשׁ הַמַּעְיָן, נִקְצַץ הָאִילָן - מֵבִיא וְאֵינוֹ קוֹרֵא. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: מֵבִיא וְקוֹרֵא. מֵעֲצֶרֶת וְעַד הֶחָג - מֵבִיא וְקוֹרֵא. מִן הֶחָג וְעַד חֲנֻכָּה - מֵבִיא וְאֵינוֹ קוֹרֵא. רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בְּתֵרָא אוֹמֵר: מֵבִיא וְקוֹרֵא: ז. הִפְרִישׁ בִּכּוּרָיו וּמָכַר שָׂדֵהוּ - מֵבִיא וְאֵינוֹ קוֹרֵא. וְהַשֵּׁנִי: מֵאוֹתוֹ הַמִּין אֵינוֹ מֵבִיא. מִמִּין אַחֵר - מֵבִיא וְקוֹרֵא. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אַף מֵאוֹתוֹ הַמִּין מֵבִיא וְקוֹרֵא: ח. הִפְרִישׁ בִּכּוּרָיו, נִבְזְזוּ, נָמַקוּ, נִגְנְבוּ, אָבְדוּ, אוֹ שֶׁנִּטְמְאוּ - מֵבִיא אֲחֵרִים תַּחְתֵּיהֶם וְאֵינוֹ קוֹרֵא. וְהַשְּׁנוּיִים אֵינָם חַיָּבִים עֲלֵיהֶם חֹמֶשׁ. נִטְמְאוּ בָּעֲזָרָה, נוֹפֵץ וְאֵינוֹ קוֹרֵא: ט. וּמִנַּיִן שֶׁהוּא חַיָּב בְּאַחֲרָיוּתָן עַד שֶׁיָּבִיא לְהַר הַבַּיִת, שֶׁנֶּאֱמַר: (שְׁמוֹת כג, יט) "רֵאשִׁית בִּכּוּרֵי אַדְמָתְךָ תָּבִיא בֵּית יְיָ אֱלֹהֶיךָ" - מְלַמֵּד שֶׁחַיָּב בְּאַחֲרָיוּתָם, עַד שֶׁיָּבִיא לְהַר הַבַּיִת. הָרֵי שֶׁהֵבִיא מִמִּין אֶחָד וְקָרָא, וְחָזַר וְהֵבִיא מִמִּין אַחֵר - אֵינוֹ קוֹרֵא: י. וְאֵלּוּ מְבִיאִין וְקוֹרִין, מִן הָעֲצֶרֶת וְעַד הֶחָג, מִשִּׁבְעַת הַמִּינִים, מִפֵּרוֹת שֶׁבֶּהָרִים, מִתְּמָרוֹת שֶׁבָּעֲמָקִים, וּמִזֵּיתֵי שֶׁמֶן, מֵעֵבֶר הַיַּרְדֵּן. רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי אוֹמֵר: אֵין מְבִיאִין בִּכּוּרִים מֵעֵבֶר הַיַּרְדֵּן, שֶׁאֵינָהּ אֶרֶץ זָבַת חָלָב וּדְבָשׁ: יא. הַקּוֹנֶה שִׁלְשָׁה אִילָנוֹת בְּתוֹךְ שֶׁל חֲבֵרוֹ - מֵבִיא וְקוֹרֵא. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: אֲפִלּוּ שְׁנַיִם. קָנָה אִילָן וְקַרְקָעוֹ - מֵבִיא וְקוֹרֵא. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אַף בַּעֲלֵי אֲרִיסוּת וְחָכוֹרוֹת מְבִיאִין וְקוֹרִין:

בִּכּוּרִים פֶּרֶק ב

א. הַתְּרוּמָה וְהַבִּכּוּרִים - חַיָּבִים עֲלֵיהֶן מִיתָה וָחֹמֶשׁ, וַאֲסוּרִים לַזָּרִים, וְהֵם נִכְסֵי כֹהֵן, וְעוֹלִין בְּאֶחָד וּמֵאָה, וּטְעוּנִין רְחִיצַת יָדַיִם וְהַעֲרֵב שֶׁמֶשׁ, הֲרֵי אֵלּוּ בִּתְרוּמָה וּבִכּוּרִים, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בַּמַּעֲשֵׂר: ב. יֵשׁ בְּמַעֲשֵׂר וּבִכּוּרִים מַה שֶּׁאֵין כֵּן בַּתְּרוּמָה, שֶׁהַמַּעֲשֵׂר וְהַבִּכּוּרִים טְעוּנִים הֲבָאַת מָקוֹם, וּטְעוּנִים וִדּוּי, וַאֲסוּרִין לָאוֹנֵן. רַבִּי שִׁמְעוֹן מַתִּיר. וְחַיָּבִין בַּבְּעוּר. וְרַבִּי שִׁמְעוֹן פּוֹטֵר. וַאֲסוּרִין כָּל שֶׁהֵן מִלֶּאֱכֹל בִּירוּשָׁלַיִם. וְגִדּוּלֵיהֶן אֲסוּרִים מִלֶּאֱכֹל בִּירוּשָׁלַיִם, אַף לַזָּרִים וְלַבְּהֵמָה. וְרַבִּי שִׁמְעוֹן מַתִּיר. הֲרֵי אֵלּוּ בַּמַּעֲשֵׂר וּבַבִּכּוּרִים, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בַּתְּרוּמָה: ג. יֵשׁ בַּתְּרוּמָה וּמַעֲשֵׂר מַה שֶּׁאֵין כֵּן בַּבִּכּוּרִים, שֶׁהַתְּרוּמָה וְהַמַּעֲשֵׂר אוֹסְרִין אֶת הַגֹּרֶן, וְיֵשׁ לָהֶם שְׁעוּר, וְנוֹהֲגִים בְּכָל הַפֵּרוֹת, בִּפְנֵי הַבַּיִת וְשֶׁלֹּא בִּפְנֵי הַבַּיִת, וּבָאֲרִיסִין וּבֶחָכוּרוֹת וּבַסְּקִרִיקוֹן וּבַגָּזְלָן. הֲרֵי אֵלּוּ בַּתְּרוּמָה וּבַמַּעֲשֵׂר, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בַּבִּכּוּרִים: ד. וְיֵשׁ בַּבִּכּוּרִים מַה שֶּׁאֵין כֵּן בַּתְּרוּמָה וּבַמַּעֲשֵׂר, שֶׁהַבִּכּוּרִים נִקְנִין בִּמְחָבָּר לַקַּרְקַע, וְעוֹשֶׂה אָדָם כָּל שֶׁדְּהוּ בִּכּוּרִים, וְחַיָּב בְּאַחֲרָיוֹתָם, וּטְעוּנִים קָרְבָּן וְשִׁיר וּתְנוּפָה וְלִינָה: ה. תְּרוּמַת־מַעֲשֵׂר שָׁוָה לַבִּכּוּרִים בִּשְׁתֵּי דְרָכִים, וְלַתְּרוּמָה בִּשְׁתֵּי דְרָכִים, נִטֶּלֶת מִן הַטָּהוֹר עַל הַטָּמֵא, וְשֶׁלֹּא מִן הַמֻּקָּף - כַּבִּכּוּרִים. וְאוֹסֶרֶת אֶת הַגֹּרֶן, וְיֵשׁ לָהּ שְׁעוּר, כַּתְּרוּמָה: ו. אֶתְרוֹג שָׁוֶה לָאִילָן בִּשְׁלשָׁה דְרָכִים, וְלַיָּרָק בְּדֶרֶךְ אֶחָד. שָׁוֶה לָאִילָן בָּעָרְלָה וּבָרְבָעִי, וּבַשְּׁבִיעִית. וְלַיָּרָק בְּדֶרֶךְ אֶחָד, שֶׁבִּשְׁעַת לְקִיטָתוֹ עִשּׂוּרוֹ, דִּבְרֵי רַבָּן גַּמְלִיאֵל. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: שָׁוֶה לָאִילָן בְּכָל דָּבָר: ז. דַּם מְהַלְּכֵי שְׁתַּיִם, שָׁוֶה לְדַם בְּהֵמָה, לְהַכְשִׁיר אֶת הַזְּרָעִים. וְדַם הַשֶּׁרֶץ - אֵין חַיָּבִין עָלָיו: ח. כּוֹי יֵשׁ בּוֹ דְּרָכִים שָׁוֶה לַחַיָּה, וְיֵשׁ בּוֹ דְּרָכִים שָׁוֶה לַבְּהֵמָה, וְיֵשׁ בּוֹ דְּרָכִים שָׁוֶה לַבְּהֵמָה וְלַחַיָּה, וְיֵשׁ בּוֹ דְּרָכִים שֶׁאֵינוֹ שָׁוֶה לֹא לַבְּהֵמָה וְלֹא לַחַיָּה: ט. כֵּיצַד שָׁוֶה לַחַיָּה, דָּמוֹ טָעוּן כִּסּוּי כְּדַם חַיָּה, וְאֵין שׁוֹחֲטִין אוֹתוֹ בְּיוֹם־טוֹב, וְאִם שְׁחָטוֹ, אֵין מְכַסִּין אֶת דָּמוֹ, וְחֶלְבּוֹ מְטַמֵּא בְּטֻמְאַת נְבֵלָה כַּחַיָּה, וְטֻמְאָתוֹ בְּסָפֵק, וְאֵין פּוֹדִין בּוֹ פֶּטֶר חֲמוֹר: י. כֵּיצַד שָׁוֶה לַבְּהֵמָה, חֶלְבּוֹ אָסוּר כְּחֵלֶב בְּהֵמָה, וְאֵין חַיָּבִין עָלָיו כָּרֵת, וְאֵינוֹ נִלְקָח בְּכֶסֶף מַעֲשֵׂר לֶאֱכֹל בִּירוּשָׁלַיִם, וְחַיָּב בִּזְרוֹעַ וּלְחָיַיִם וְקֵבָה. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר פּוֹטֵר - שֶׁהַמּוֹצִיא מֵחֲבֵרוֹ עָלָיו הָרְאָיָה: יא. כֵּיצַד אֵינוֹ שָׁוֶה לֹא לַחַיָּה וְלֹא לַבְּהֵמָה, אָסוּר מִשּׁוּם כִּלְאַיִם עִם הַחַיָּה וְעִם הַבְּהֵמָה. הַכּוֹתֵב חַיָּתוֹ וּבְהֶמְתּוֹ לִבְנוֹ, לֹא כָתַב לוֹ אֶת הַכּוֹי. אִם אָמַר: 'הֲרֵינִי נָזִיר שֶׁזֶּה חַיָּה אוֹ בְּהֵמָה' - הֲרֵי הוּא נָזִיר. וּשְׁאָר כָּל דְּרָכָיו שָׁוִים לַחַיָּה וְלַבְּהֵמָה, וְטָעוּן שְׁחִיטָה כָּזֶה וְכָזֶה,

וּמְטַמֵּא מִשּׁוּם נְבֵלָה וּמִשּׁוּם אֵבֶר מִן הַחַי כָּזֶה וְכָזֶה׃

בִּכּוּרִים פֶּרֶק ג

א. כֵּיצַד מַפְרִישִׁין הַבִּכּוּרִים, יוֹרֵד אָדָם בְּתוֹךְ שָׂדֵהוּ, וְרוֹאֶה תְּאֵנָה שֶׁבִּכְּרָה, אֶשְׁכּוֹל שֶׁבִּכֵּר, רִמּוֹן שֶׁבִּכֵּר, קוֹשְׁרוֹ בְּגֶמִי, וְאוֹמֵר: ׳הֲרֵי אֵלּוּ בִּכּוּרִים׳. וְרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אַף־עַל־פִּי־כֵן חוֹזֵר וְקוֹרֵא אוֹתָם בִּכּוּרִים, מֵאַחַר שֶׁיִּתָּלְשׁוּ מִן הַקַּרְקַע׃ ב. כֵּיצַד מַעֲלִין אֶת הַבִּכּוּרִים, כָּל הָעֲיָרוֹת שֶׁבַּמַּעֲמָד מִתְכַּנְּסוֹת לָעִיר שֶׁל מַעֲמָד, וְלָנִין בִּרְחוֹבָהּ שֶׁל עִיר, וְלֹא הָיוּ נִכְנָסִין לַבָּתִּים. וְלַמַּשְׁכִּים הָיָה הַמְמֻנֶּה אוֹמֵר: ׳קוּמוּ וְנַעֲלֶה צִיּוֹן אֶל ה׳ אֱלֹהֵינוּ׳׃ ג. הַקְּרוֹבִים מְבִיאִים הַתְּאֵנִים וְהָעֲנָבִים, וְהָרְחוֹקִים מְבִיאִים גְּרוֹגְרוֹת וְצִמּוּקִים. וְהַשּׁוֹר הוֹלֵךְ לִפְנֵיהֶם, וְקַרְנָיו מְצֻפּוֹת זָהָב, וַעֲטָרָה שֶׁל זַיִת בְּרֹאשׁוֹ. הֶחָלִיל מַכֶּה לִפְנֵיהֶם, עַד שֶׁמַּגִּיעִים קָרוֹב לִירוּשָׁלַיִם. הִגִּיעוּ קָרוֹב לִירוּשָׁלַיִם, שָׁלְחוּ לִפְנֵיהֶם, וְעִטְּרוּ אֶת בִּכּוּרֵיהֶם. הַפַּחוֹת, הַסְּגָנִים וְהַגִּזְבָּרִים יוֹצְאִים לִקְרָאתָם. לְפִי כְּבוֹד הַנִּכְנָסִים הָיוּ יוֹצְאִים. וְכָל בַּעֲלֵי אֻמָּנִיּוֹת שֶׁבִּירוּשָׁלַיִם עוֹמְדִים לִפְנֵיהֶם וְשׁוֹאֲלִין בִּשְׁלוֹמָם, ׳אַחֵינוּ אַנְשֵׁי הַמָּקוֹם פְּלוֹנִי – בָּאתֶם לְשָׁלוֹם׳׃ ד. הֶחָלִיל מַכֶּה לִפְנֵיהֶם, עַד שֶׁמַּגִּיעִין לְהַר הַבַּיִת. הִגִּיעוּ לְהַר הַבַּיִת, אֲפִלּוּ אַגְרִיפַּס הַמֶּלֶךְ נוֹטֵל הַסַּל עַל כְּתֵפוֹ וְנִכְנָס, עַד שֶׁמַּגִּיעַ לָעֲזָרָה. הִגִּיעַ לָעֲזָרָה, וְדִבְּרוּ הַלְוִיִּם בַּשִּׁיר׃ ״אֲרוֹמִמְךָ יְיָ כִּי דִלִּיתָנִי וְלֹא שִׂמַּחְתָּ אֹיְבַי לִי״ (תְּהִלִּים ל, ב)׃ ה. הַגּוֹזְלוֹת שֶׁעַל־גַּבֵּי הַסַּלִּים, הָיוּ עוֹלוֹת. וּמַה שֶּׁבְּיָדָם, נוֹתְנִים לַכֹּהֲנִים׃ ו. עוֹדֵהוּ הַסַּל עַל כְּתֵפוֹ, קוֹרֵא מִ״הִגַּדְתִּי הַיּוֹם לַיְיָ אֱלֹהֶיךָ״ (דְּבָרִים כו) עַד שֶׁגּוֹמֵר כָּל הַפָּרָשָׁה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: עַד ״אֲרַמִּי אֹבֵד אָבִי״. הִגִּיעַ לַ״אֲרַמִּי אֹבֵד אָבִי״, מוֹרִיד הַסַּל מֵעַל כְּתֵפוֹ וְאוֹחֲזוֹ בְּשִׂפָּתוֹתָיו, וְכֹהֵן מַנִּיחַ יָדוֹ תַּחְתָּיו וּמְנִיפוֹ, וְקוֹרֵא מִ״אֲרַמִּי אֹבֵד אָבִי״, עַד שֶׁהוּא גּוֹמֵר כָּל הַפָּרָשָׁה, וּמַנִּיחוֹ בְּצַד הַמִּזְבֵּחַ, וְהִשְׁתַּחֲוָה וְיָצָא׃ ז. בָּרִאשׁוֹנָה, כָּל מִי שֶׁיּוֹדֵעַ לִקְרוֹת – קוֹרֵא. וְכָל מִי שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ לִקְרוֹת – מַקְרִין אוֹתוֹ. נִמְנְעוּ מִלְּהָבִיא, הִתְקִינוּ שֶׁיְּהוּ מַקְרִין אֶת מִי שֶׁיּוֹדֵעַ וְאֶת מִי שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ׃ ח. הָעֲשִׁירִים מְבִיאִים בִּכּוּרֵיהֶם בִּקְלָתוֹת שֶׁל כֶּסֶף וְשֶׁל זָהָב, וְהָעֲנִיִּים מְבִיאִין אוֹתָם בְּסַלֵּי נְצָרִים שֶׁל עֲרָבָה קְלוּפָה, וְהַסַּלִּים וְהַבִּכּוּרִים נִתָּנִין לַכֹּהֲנִים׃ ט. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן נַנָּס אוֹמֵר: מְעַטְּרִין אֶת הַבִּכּוּרִים חוּץ מִשִּׁבְעַת הַמִּינִים. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: אֵין מְעַטְּרִין אֶת הַבִּכּוּרִים, אֶלָּא מִשִּׁבְעַת הַמִּינִים׃ י. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: שָׁלֹשׁ מִדּוֹת בַּבִּכּוּרִים, הַבִּכּוּרִים, וְתוֹסֶפֶת הַבִּכּוּרִים, וְעִטּוּר הַבִּכּוּרִים. תּוֹסֶפֶת הַבִּכּוּרִים מִן בְּמִינוֹ.

וְעִטּוּר הַבְּכוּרִים מִין בְּשֶׁאֵינוֹ מִינוֹ. תּוֹסֶפֶת הַבְּכוּרִים נֶאֱכֶלֶת בְּטָהֳרָה, וּפְטוּרָה מִן הַדְּמַאי, וְעִטּוּר הַבְּכוּרִים חַיָּב בַּדְּמַאי: יא. אֵימָתַי אָמְרוּ תוֹסֶפֶת הַבְּכוּרִים כַּבְּכוּרִים, בִּזְמַן שֶׁהִיא בָּאָה מִן הָאָרֶץ. וְאִם אֵינָהּ בָּאָה מִן הָאָרֶץ - אֵינָהּ כַּבְּכוּרִים: יב. לְמָה אָמְרוּ: הַבְּכוּרִים כִּנְכְסֵי כֹהֵן, שֶׁהוּא קוֹנֶה מֵהֶם עֲבָדִים וְקַרְקָעוֹת וּבְהֵמָה טְמֵאָה, וּבַעַל חוֹב נוֹטֵלָן בְּחוֹבוֹ, וְהָאִשָּׁה בִּכְתֻבָּתָהּ, כְּסֵפֶר־תּוֹרָה. וְרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אֵין נוֹתְנִין אוֹתָם, אֶלָּא לְחָבֵר בְּטוּבָה. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: נוֹתְנִין אוֹתָם לְאַנְשֵׁי מִשְׁמָר, וְהֵם מְחַלְּקִין בֵּינֵיהֶם, כְּקִדְשֵׁי הַמִּקְדָּשׁ:

בִּכּוּרִים פֶּרֶק ד

פֶּרֶק ד. אַנְדְּרוֹגִינוֹס יֵשׁ בּוֹ דְּרָכִים שָׁוֶה לָאֲנָשִׁים, וְיֵשׁ בּוֹ דְּרָכִים שָׁוֶה לַנָּשִׁים, וְיֵשׁ בּוֹ דְּרָכִים שָׁוֶה לָאֲנָשִׁים וְנָשִׁים, וְיֵשׁ בּוֹ דְּרָכִים אֵינוֹ שָׁוֶה לָאֲנָשִׁים וְנָשִׁים: ב. כֵּיצַד שָׁוֶה לָאֲנָשִׁים: מְטַמֵּא בְּלֹבֶן כָּאֲנָשִׁים. וּמִתְעַטֵּף - כָּאֲנָשִׁים. וְנוֹשֵׂא, אֲבָל לֹא נִשָּׂא - כָּאֲנָשִׁים, וְאִמּוֹ יוֹשֶׁבֶת עָלָיו בְּדַם טֹהַר - כָּאֲנָשִׁים. וְאֵינוֹ מִתְיַחֵד עִם הַנָּשִׁים - כָּאֲנָשִׁים. וְאֵינוֹ נִזּוֹן עִם הַבָּנוֹת - כָּאֲנָשִׁים. וְעוֹבֵר עַל: "בַּל תַּקִּיף" וְ"בַל תַּשְׁחִית" וְ"בַּל תְּטַמֵּא לְמֵתִים" - כָּאֲנָשִׁים. וְחַיָּב בְּכָל הַמִּצְוֹת הָאֲמוּרוֹת בַּתּוֹרָה - כָּאֲנָשִׁים: ג. כֵּיצַד שָׁוֶה לַנָּשִׁים? מְטַמֵּא בְּאֹהֶל - כַּנָּשִׁים. וְאֵינוֹ מִתְיַחֵד עִם הָאֲנָשִׁים - כַּנָּשִׁים. וְאֵינוֹ זוֹקֵק לְיִבּוּם - כַּנָּשִׁים. וְאֵינוֹ חוֹלֵק עִם הַבָּנִים - כַּנָּשִׁים. וְאֵין אוֹכֵל בְּקָדְשֵׁי הַמִּקְדָּשׁ - כַּנָּשִׁים. וְאִמּוֹ יוֹשֶׁבֶת עָלָיו בְּדַם טֻמְאָה - כַּנָּשִׁים. וּפָסוּל מִן הָעֵדוּת - כַּנָּשִׁים. וְאִם נִבְעַל בָּעֲבֵרָה נִפְסַל מִן הַתְּרוּמָה - כַּנָּשִׁים: ד. כֵּיצַד שָׁוֶה לָאֲנָשִׁים וְנָשִׁים, חַיָּבִים עַל מַכָּתוֹ וְקִלְלָתוֹ - כָּאֲנָשִׁים וְנָשִׁים. וְהַהוֹרְגוֹ שׁוֹגֵג גּוֹלֶה וּמֵזִיד נֶהֱרָג - כָּאֲנָשִׁים וְנָשִׁים. וְאִמּוֹ מְבִיאָה עָלָיו קָרְבָּן - כָּאֲנָשִׁים וְנָשִׁים. וְאוֹכֵל בְּקָדְשֵׁי הַגְּבוֹל - כָּאֲנָשִׁים וְכַנָּשִׁים. וְנוֹחֵל לְכָל הַנַּחֲלוֹת - כָּאֲנָשִׁים וְכַנָּשִׁים: ה. כֵּיצַד אֵינוֹ שָׁוֶה לָאֲנָשִׁים וְנָשִׁים, אֵין שׁוֹרְפִין תְּרוּמָה עַל טֻמְאַת זִיבָתוֹ, וְאֵין חַיָּבִין עָלָיו עַל בִּיאַת מִקְדָּשׁ - לֹא כָּאֲנָשִׁים וְנָשִׁים. וְאֵין נִמְכָּר בְּעֶבֶד עִבְרִי - לֹא כָּאֲנָשִׁים וְלֹא כַּנָּשִׁים. וְאֵינוֹ נֶעֱרָךְ - לֹא כָּאֲנָשִׁים וְלֹא כַּנָּשִׁים, וְאִם אָמַר: 'הֲרֵינִי נָזִיר שֶׁזֶּה לֹא אִישׁ וְלֹא אִשָּׁה' - נָזִיר. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: אַנְדְּרוֹגִינוֹס בְּרִיָּה בִּפְנֵי עַצְמָהּ הוּא, וְלֹא יָכְלוּ חֲכָמִים לְהַכְרִיעַ עָלָיו, אִם הוּא אִישׁ אוֹ אִשָּׁה. אֲבָל טוּמְטוּם אֵינוֹ־כֵן, פְּעָמִים שֶׁהוּא אִישׁ, פְּעָמִים שֶׁהוּא אִשָּׁה:

סְלִיק מַסֶּכֶת בִּכּוּרִים

סֵדֶר מוֹעֵד

שַׁבָּת פֶּרֶק א

א. יְצִיאוֹת הַשַּׁבָּת - שְׁתַּיִם שֶׁהֵן אַרְבַּע בִּפְנִים, וּשְׁתַּיִם שֶׁהֵן אַרְבַּע בַּחוּץ. כֵּיצַד? הֶעָנִי עוֹמֵד בַּחוּץ וּבַעַל־הַבַּיִת בִּפְנִים, פָּשַׁט הֶעָנִי אֶת יָדוֹ לִפְנִים, וְנָתַן לְתוֹךְ יָדוֹ שֶׁל בַּעַל־הַבַּיִת, אוֹ שֶׁנְּטַל מִתּוֹכָהּ וְהוֹצִיא - הֶעָנִי חַיָּב וּבַעַל־הַבַּיִת פָּטוּר. פָּשַׁט בַּעַל־הַבַּיִת אֶת יָדוֹ לַחוּץ, וְנָתַן לְתוֹךְ יָדוֹ שֶׁל עָנִי, אוֹ שֶׁנְּטַל מִתּוֹכָהּ וְהִכְנִיס - בַּעַל־הַבַּיִת חַיָּב, וְהֶעָנִי פָּטוּר. פָּשַׁט הֶעָנִי אֶת יָדוֹ לִפְנִים, וְנָטַל בַּעַל־הַבַּיִת מִתּוֹכָהּ, אוֹ שֶׁנָּתַן לְתוֹכָהּ וְהוֹצִיא - שְׁנֵיהֶם פְּטוּרִין. פָּשַׁט בַּעַל־הַבַּיִת אֶת יָדוֹ לַחוּץ וְנָטַל הֶעָנִי מִתּוֹכָהּ, אוֹ שֶׁנָּתַן לְתוֹכָהּ וְהִכְנִיס - שְׁנֵיהֶם פְּטוּרִין: ב. לֹא יֵשֵׁב אָדָם לִפְנֵי הַסַּפָּר סָמוּךְ לַמִּנְחָה - עַד שֶׁיִּתְפַּלֵּל. לֹא יִכָּנֵס אָדָם לַמֶּרְחָץ וְלֹא לַבֵּרְסְקִי וְלֹא לֶאֱכֹל וְלֹא לָדִין. וְאִם הִתְחִילוּ - אֵין מַפְסִיקִין. מַפְסִיקִין לִקְרוֹת קְרִיאַת־שְׁמַע, וְאֵין מַפְסִיקִין לִתְפִלָּה: ג. לֹא יֵצֵא הַחַיָּט בְּמַחֲטוֹ סָמוּךְ לַחֲשֵׁכָה - שֶׁמָּא יִשְׁכַּח וְיֵצֵא. וְלֹא הַלַּבְלָר בְּקַלְמוֹסוֹ. וְלֹא יְפַלֶּה אֶת כֵּלָיו, וְלֹא יִקְרָא לְאוֹר הַנֵּר. בֶּאֱמֶת אָמְרוּ: הַחַזָּן רוֹאֶה הֵיכָן הַתִּינוֹקוֹת קוֹרְאִים, אֲבָל הוּא לֹא יִקְרָא. כֵּיוֹצֵא בּוֹ: לֹא יֹאכַל הַזָּב עִם הַזָּבָה, מִפְּנֵי הֶרְגֵּל עֲבֵרָה: ד. וְאֵלּוּ מִן הַהֲלָכוֹת שֶׁאָמְרוּ בַּעֲלַיִת חֲנַנְיָה בֶּן חִזְקִיָּה בֶּן גֻּרְיוֹן כְּשֶׁעָלוּ לְבַקְּרוֹ. נִמְנוּ וְרַבּוּ בֵּית־שַׁמַּאי עַל בֵּית־הִלֵּל, וּשְׁמוֹנָה עָשָׂר דְּבָרִים גָּזְרוּ בּוֹ בַּיּוֹם: ה. בֵּית־שַׁמַּאי אוֹמְרִים: אֵין שׁוֹרִין דְּיוֹ וְסַמְמָנִים וְכַרְשִׁינִים, אֶלָּא כְּדֵי שֶׁיִּשּׁוֹרוּ מִבְּעוֹד יוֹם. וּבֵית־הִלֵּל מַתִּירִין: ו. בֵּית־שַׁמַּאי אוֹמְרִים: אֵין נוֹתְנִין אוּנִין שֶׁל פִּשְׁתָּן לְתוֹךְ הַתַּנּוּר, אֶלָּא כְּדֵי שֶׁיַּחֲבִילוּ מִבְּעוֹד יוֹם, וְלֹא אֶת הַצֶּמֶר לַיּוֹרָה, אֶלָּא כְּדֵי שֶׁיִּקְלֹט הָעַיִן. וּבֵית־הִלֵּל מַתִּירִין. בֵּית־שַׁמַּאי אוֹמְרִים: אֵין פּוֹרְשִׁין מְצוּדוֹת חַיָּה וְעוֹפוֹת וְדָגִים, אֶלָּא כְּדֵי שֶׁיְּצוֹדוּ מִבְּעוֹד יוֹם. וּבֵית־הִלֵּל מַתִּירִין: ז. בֵּית־שַׁמַּאי אוֹמְרִים: אֵין מוֹכְרִין לְנָכְרִי, וְאֵין טוֹעֲנִין עִמּוֹ, וְאֵין מַגְבִּיהִין עָלָיו, אֶלָּא כְּדֵי שֶׁיַּגִּיעַ לְמָקוֹם קָרוֹב. וּבֵית־הִלֵּל מַתִּירִין: ח. בֵּית־שַׁמַּאי אוֹמְרִים: אֵין נוֹתְנִין עוֹרוֹת לְעַבְּדָן, וְלֹא כֵלִים לְכוֹבֵס נָכְרִי, אֶלָּא כְּדֵי שֶׁיֵּעָשׂוּ מִבְּעוֹד יוֹם. וּבְכֻלָּן בֵּית־הִלֵּל מַתִּירִין עִם הַשָּׁמֶשׁ: ט. אָמַר רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל: נוֹהֲגִין הָיוּ בֵּית אַבָּא שֶׁהָיוּ נוֹתְנִין כְּלֵי לָבָן לְכוֹבֵס נָכְרִי שִׁלְשָׁה יָמִים קֹדֶם לַשַּׁבָּת. וְשָׁוִין אֵלּוּ וָאֵלּוּ, שֶׁטּוֹעֲנִין קוֹרוֹת בֵּית־הַבַּד וְעִגּוּלֵי־הַגַּת: י. אֵין צוֹלִין בָּשָׂר, בָּצָל וּבֵיצָה, אֶלָּא כְּדֵי שֶׁיְּצוֹלוּ מִבְּעוֹד־יוֹם. אֵין נוֹתְנִין פַּת לַתַּנּוּר עִם חֲשֵׁכָה, וְלֹא חַלָּרָה עַל־גַּבֵּי גֶּחָלִים, אֶלָּא כְּדֵי שֶׁיִּקְרְמוּ פָּנֶיהָ מִבְּעוֹד־יוֹם. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר

אוֹמֵר: כְּדֵי שֶׁיִּקְרֹם הַתַּחְתּוֹן שֶׁלָּהּ: יא. מְשַׁלְשְׁלִין אֶת הַפֶּסַח בַּתַּנּוּר עִם חֲשִׁכָּה. וּמַאֲחִיזִין אֶת הָאוּר בְּמִדּוֹרַת בֵּית הַמּוֹקֵד. וּבַגְּבוּלִין כְּדֵי שֶׁתֶּאֱחֹז הָאוּר בְּרֻבָּן. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: בַּפֶּחָמִין כָּל שֶׁהוּא:

שַׁבָּת פֶּרֶק ב

א. בַּמֶּה מַדְלִיקִין, וּבַמֶּה אֵין מַדְלִיקִין? אֵין מַדְלִיקִין - לֹא בְּלֶכֶשׁ, וְלֹא בְּחֹסֶן, וְלֹא בְּכָלָךְ, וְלֹא בְּפְתִילַת הָאִידָן, וְלֹא בְּפְתִילַת הַמִּדְבָּר, וְלֹא בִּירוֹקָה שֶׁעַל פְּנֵי הַמַּיִם. לֹא בְּזֶפֶת, וְלֹא בְּשַׁעֲוָה, וְלֹא בְּשֶׁמֶן קִיק, וְלֹא בְּשֶׁמֶן שְׂרֵפָה, וְלֹא בְּאַלְיָה, וְלֹא בְּחֵלֶב. נָחוּם הַמָּדִי אוֹמֵר: מַדְלִיקִין בְּחֵלֶב מְבֻשָּׁל. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֶחָד מְבֻשָּׁל וְאֶחָד שֶׁאֵינוֹ מְבֻשָּׁל - אֵין מַדְלִיקִין בּוֹ: ב. אֵין מַדְלִיקִין בְּשֶׁמֶן שְׂרֵפָה בְּיוֹם טוֹב. רַבִּי יִשְׁמָעֵאל אוֹמֵר: אֵין מַדְלִיקִין בְּעִטְרָן, מִפְּנֵי כְּבוֹד הַשַּׁבָּת. וַחֲכָמִים מַתִּירִין בְּכָל הַשְּׁמָנִים: בְּשֶׁמֶן שֻׁמְשְׁמִין, בְּשֶׁמֶן אֱגוֹזִים, בְּשֶׁמֶן צְנוֹנוֹת, בְּשֶׁמֶן דָּגִים, בְּשֶׁמֶן פִּקּוֹעוֹת, בְּעִטְרָן וּבְנֵפְט. רַבִּי טַרְפוֹן אוֹמֵר: אֵין מַדְלִיקִין אֶלָּא בְּשֶׁמֶן זַיִת בִּלְבָד: ג. כָּל הַיּוֹצֵא מִן הָעֵץ - אֵין מַדְלִיקִין בּוֹ, אֶלָּא פִּשְׁתָּן. וְכָל הַיּוֹצֵא מִן הָעֵץ אֵינוֹ מִטַּמֵּא טֻמְאַת אֹהָלִים - אֶלָּא פִּשְׁתָּן. פְּתִילַת הַבֶּגֶד, שֶׁקִּפְּלָהּ וְלֹא הִבְהֲבָהּ, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: טְמֵאָה, וְאֵין מַדְלִיקִין בָּהּ. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: טְהוֹרָה, וּמַדְלִיקִין בָּהּ: ד. לֹא יִקֹּב אָדָם שְׁפוֹפֶרֶת שֶׁל בֵּיצָה, וִימַלְאֶנָּה שֶׁמֶן, וְיִתְּנֶנָּה עַל־פִּי הַנֵּר, בִּשְׁבִיל שֶׁתְּהֵא מְנַטֶּפֶת, אֲפִלּוּ הִיא שֶׁל חֶרֶס. וְרַבִּי יְהוּדָה מַתִּיר. אֲבָל אִם חִבְּרָהּ הַיּוֹצֵר מִתְּחִלָּה - מֻתָּר, מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּלִי אֶחָד. לֹא יְמַלֵּא אָדָם אֶת הַקְּעָרָה שֶׁמֶן, וְיִתְּנֶנָּה בְּצַד הַנֵּר, וְיִתֵּן רֹאשׁ הַפְּתִילָה בְּתוֹכָהּ, בִּשְׁבִיל שֶׁתְּהֵא שׁוֹאֶבֶת. וְרַבִּי יְהוּדָה מַתִּיר: ה. הַמְכַבֶּה אֶת הַנֵּר, מִפְּנֵי שֶׁהוּא מִתְיָרֵא מִפְּנֵי גּוֹיִם, מִפְּנֵי לִסְטִים, מִפְּנֵי רוּחַ רָעָה, וְאִם בִּשְׁבִיל הַחוֹלֶה שֶׁיִּישַׁן - פָּטוּר. כְּחָס עַל הַנֵּר, כְּחָס עַל הַשֶּׁמֶן, כְּחָס עַל הַפְּתִילָה - חַיָּב. וְרַבִּי יוֹסֵי פּוֹטֵר בְּכֻלָּן, חוּץ מִן הַפְּתִילָה - מִפְּנֵי שֶׁהוּא עוֹשֶׂה פֶּחָם: ו. עַל שָׁלֹשׁ עֲבֵרוֹת נָשִׁים מֵתוֹת בְּשָׁעַת לֵדָתָן, עַל שֶׁאֵינָן זְהִירוֹת בְּנִדָּה וּבְחַלָּה וּבְהַדְלָקַת הַנֵּר: ז. שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים צָרִיךְ אָדָם לוֹמַר בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, עֶרֶב שַׁבָּת עִם חֲשֵׁכָה: 'עִשַּׂרְתֶּם'? 'עֵרַבְתֶּם'? 'הַדְלִיקוּ אֶת הַנֵּר'! סָפֵק חֲשֵׁכָה, סָפֵק אֵין חֲשֵׁכָה, אֵין מְעַשְּׂרִין אֶת הַוַּדַּאי, וְאֵין מַטְבִּילִין אֶת הַכֵּלִים, וְאֵין מַדְלִיקִין אֶת הַנֵּרוֹת, אֲבָל מְעַשְּׂרִין אֶת הַדְּמַאי, וּמְעָרְבִין וְטוֹמְנִין אֶת הַחַמִּין:

לְאַשְׁקָאָה לְגִנְתָּא. וְהַהוּא עוּמְקָא עִלָּאָה בֵּית רֵאשׁוֹן
בְּרֵאשִׁית אִסְתַּיְימוּ בֵּהּ אַתְוָון בְּחַד שְׁבִיל דַּקִּיק דְּגָנִיז
בְּגַוֵּיהּ. וּמִגּוֹ הַהוּא עוּמְקָא נְפָקוּ תְּרִין חֵילִין דִּכְתִיב אֶת
הַשָּׁמַיִם. שָׁמַיִם לָא כְתִיב אֶלָּא הַשָּׁמַיִם. מִגּוֹ הַהוּא עוּמְקָא
דְּסָתִים מִכֹּלָא. וְאֵת הָאָרֶץ סְתִימָא דָּא אַפִּיק לְהַאי אָרְעָא.
אֲבָל בְּכֹלָּא דְּשָׁמַיִם הֲוָה. וּנְפָקוּ כַּחֲדָא מִתְדַּבְקָא בְּסִטְרוֹי
דָּא בְּדָא. כַּד אִתְנְהִיר רֵאשִׁיתָא דְּכֹלָּא, שָׁמַיִם נַטְלוּ לָהּ
וְאוֹתִיבוּ לָהּ בְּאַתְרָהּ, דִּכְתִיב וְאֵת הָאָרֶץ. וְאֵת כֹּלָּא
דְּאַתְוָון דְּאִנּוּן א"ת. כַּד אִתְהַדְּרַת אַרְעָא לְמֵיתַב בְּאַתְרָהּ
וְאִתְפְּרַשׁ [דף לא ע"א] מִסִּטְרוֹי דְּשָׁמַיִם, הֲוַת תּוֹהֶה וּבוֹהֶה
לְאִתְדַּבְקָא בַּשָּׁמַיִם כַּחֲדָא כְּקַדְמֵיתָא. בְּגִין דְּחָמַת לַשָּׁמַיִם
נְהִירִין וְהִיא אִתְחַשְׁכַת. עַד דְּנְהוֹרָא עִלָּאָה נְפַק עֲלָהּ
וְאַנְהִיר לָהּ וְתָבַת בְּאַתְרָהּ לְאִסְתַּכְּלָא בְּשִׁמְיָא אַפִּין בְּאַפִּין.
וּכְדֵין אִתְתַּקָּנַת אַרְעָא וְאִתְבַּסְמַת. נְפַק נְהוֹרָא בְּסִטַר יְמִינָא
(לעיל יז) וַחֲשׁוֹכָא בְּסִטַר שְׂמָאלָא. וְאַפְרֵישׁ לוֹן לְבָתַר בְּגִין
לְאִתְכַּלְלָא דָּא בְּדָא. הַדָּא הוּא דִּכְתִיב וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין
הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ. וְאִי תֵּימָא הֲוָה הַבְדָּלָה מַמָּשׁ. לָא.
אֶלָּא יוֹם אָתֵי מִסִּטְרָא דִּנְהוֹרָא דְּאִיהוּ יְמִינָא. וְלַיְלָה
מִסִּטְרָא דַּחֲשׁוֹכָא דְּאִיהוּ שְׂמָאלָא. וְכַד נְפָקוּ כַּחֲדָא
אַפְרֵישׁ לוֹן. וְהַבְדָּלָה הֲוָה מִסִּטְרוֹי לְאִסְתַּכְּלָא אַנְפִּין
בְּאַנְפִּין וּלְאִתְדַּבְקָא דָּא בְּדָא לְמֶהֱוֵי כֻּלָּא חָד. וְאִיהוּ אִקְרֵי
יוֹם וְקָרֵי לֵיהּ יוֹם. וְאִיהִי קָרֵי לֵילָה כְּמָא דְּאַתְּ אָמַר
וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָאוֹר יוֹם וגו'. מַהוּ וְלַחֹשֶׁךְ. דָּא חֹשֶׁךְ
דְּאָחִיד לְלֵילָה דְּלֵית לָהּ נְהוֹרָא מִגַּרְמָהּ (ס"א וְהִיא אִתְקְרֵי
לַיְלָה דִּכְתִיב וְלַחֹשֶׁךְ קָרָא לַיְלָה בְּגִין דְּאָחִיד בָּהּ חֹשֶׁךְ
וְלֵית לָהּ נְהוֹרָא מִגַּרְמָהּ) וְאַף עַל גַּב דְּאָתָא מִסִּטְרָא

דְּאֶשָׁא דְּאִיהִי חֶשְׁכָּא. אֲבָל חֶשְׁכָּא עַד דְּאִתְנְהִיר מִסְּטְרָא דְּיוֹמָם, יוֹם נָהִיר לְלֵילְיָא, וְלֵילְיָא לָא נָהִיר עַד זִמְנָא דְּכְתִיב (תהלים קלט) וְלַיְלָה כַּיּוֹם יָאִיר כַּחֲשֵׁכָה כָּאוֹרָה. רַבִּי אֶלְעָזָר קָפַץ בְּקַדְמֵיתָא וְדָרַשׁ (שם כט) קוֹל יי׳ עַל הַמָּיִם אֵל הַכָּבוֹד הִרְעִים יי׳ עַל מַיִם רַבִּים. קוֹל יי׳ דָּא קוֹל עִלָּאָה דְּמִמַּנָּא עַל הַמָּיִם דְּנַגְדִּין מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא עַד דְּמִתְכַּנְּשֵׁי לַאֲתַר חָד בְּכִנּוּפְיָא חָדָא. הַהוּא קוֹל עִלָּאָה מְשַׁדַּר לְאִנּוּן מַיִין בְּאָרְחַיְיהוּ כָּל חַד וְחַד כְּפוּם אָרְחֵיהּ. כְּהַאי גַּוְנָא דְּמִמַּנָּא עַל מַיָּא לְשַׁדָּר לוֹן לְכָל אֲתַר וַאֲתַר כְּדְחָזֵי לֵיהּ. כָּךְ קוֹל יי׳ מִמַּנָּא עַל מַיָּא. אֵל הַכָּבוֹד הִרְעִים כְּמָא דְּאַתְּ אָמַר (איוב כו) וְרַעַם גְּבוּרוֹתָיו מִי יִתְבּוֹנָן. דָּא סִטְרָא דְּאַתְיָא מִן גְּבוּרָה וְנָפְקָא מִינֵּיהּ. דָּבָר אַחֵר א״ל הַכָּבוֹד הִרְעִים דָּא יְמִינָא דְּנַפְקָא מִנֵּיהּ שְׂמָאלָא. ה׳ עַל מַיִם רַבִּים. ה׳ דָּא חָכְמָ״ה עִלָּאָה דְּאִקְרֵי יו״ד עַל מַיִם רַבִּים עַל הַהוּא עוֹמְקָא סְתִימָאָה דְּנָפִיק מִנֵּיהּ כְּמָא דְּאַתְּ אָמַר (תהלים עז) וּשְׁבִילְךָ בְּמַיִם רַבִּים. רַבִּי שִׁמְעוֹן פָּרֵישׁ פְּלוּגְתָּא וַאֲמַר. פָּתַח קְרָא וַאֲמַר כְּתִיב (שמות כה) לְעֻמַּת הַמִּסְגֶּרֶת תִּהְיֶינָה הַטַּבָּעוֹת בָּתִּים לְבַדִּים. מָאן הַהוּא מִסְגֶּרֶת, דָּא הוּא אֲתַר סְגִיר דְּלָא פְּתִיחָא בַּר בְּשְׁבִיל חַד דַּקִּיק דְּאִתְיְדַע בִּגְנִיזוּ לְגַבֵּיהּ. וּבְגִינֵיהּ אִתְמְלֵי וְרָשִׁים תַּרְעִין לְאַדְלָקָא בּוֹצִינִין. וּבְגִין דְּאִיהוּ אֲתַר גָּנִיז וְסָתִים אִקְרֵי מִסְגֶּרֶת וְדָא הוּא עָלְמָא דַּאֲתֵי. וְהַהוּא עָלְמָא דַּאֲתֵי אִתְקְרֵי מִסְגֶּרֶת. תִּהְיֶינָה הַטַּבָּעוֹת אִלֵּין עִזְקָאן עִלָּאִין דְּאִתְאַחֲדָן דָּא בְּדָא מַיָּא מְרוֹחָא וְרוּחָא מֵאֶשָׁא וְאֶשָׁא מִמַּיָּא. כֻּלְּהוֹן אִתְאַחֲדָן דָּא בְּדָא (וְנַפְקָן) דָּא מִן דָּא בְּהָנֵי עִזְקָאן, וְכֻלְּהוֹן מִסְתַּכְּלָן לְגַבֵּי הַהוּא מִסְגֶּרֶת. דְּבֵיהּ מִתְאַחֲדִ לְהַהוּא נַהֲרָא עִלָּאָה

לְאַשְׁקָאָה לוֹן וְאִתְאַחֲדָן בֵּהּ. בָּתִּים לְבַדִּים. הָנֵי עִזְקָאן עִלָּאִין אִנּוּן בָּתִּים וְאַתְרִין לְבַדִּים דְּאִנּוּן רְתִיכִין דִּלְתַתָּא. בְּגִין דְּדָא אָתֵי מִסְטְרָא דְּאֵשָׁא. וְדָא מִסְטְרָא דְּמַיָּא. וְדָא מִסְטְרָא דְּרוּחָא וְכֵן כֻּלְּהוֹ בְּגִין לְמֶהֱוֵי רְתִיכָא לַאֲרוֹנָא. וְעַל דָּא מָאן דְּמִקְרַב יְקָרַב בְּאִלֵּין בַּדִּים וְלָא בְּמֵה דְּלְגַו. לֵךְ לֵךְ אָמְרִין נְזִירָא סְחוֹר סְחוֹר לְכַרְמָא לָא תִקְרַב. בַּר אִנּוּן דְּאִתְחַזּוֹן לְשַׁמָּשָׁא לְגַו. לוֹן אִתְיְהִיב רְשׁוּתָא לְאַעֲלָאָה לְשַׁמָּשָׁא וּלְקָרְבָא. וְעַל דָּא כְּתִיב (במדבר א) וְהַזָּר הַקָּרֵב יוּמָת. בֵּית דִּבְרֵאשִׁית רַבְרְבָא. רַבִּי יוֹסֵי שָׁאֵיל לֵיהּ. וַאֲמַר הַאי שִׁתָּא יוֹמֵי בְּרֵאשִׁית דְּקָא תָּנִינָן מָאן אִנּוּן. אֲמַר לֵיהּ הַיְינוּ דִּכְתִיב (תהלים קד) אַרְזֵי לְבָנוֹן אֲשֶׁר נָטָע. כְּמָה דְּאִלֵּין אַרָזִין נָפְקִין מִן לְבָנוֹן. הָכֵי נָמֵי אִנּוּן שִׁתָּא יוֹמִין נָפְקִין מִן בְּרֵאשִׁית. וְאִלֵּין שִׁתָּא יוֹמִין עִלָּאִין קְרָא פָּרִישׁ לוֹן דִּכְתִיב (ד"ה א כט) לְךָ יי' הַגְּדוּלָּה וְהַגְּבוּרָה וְהַתִּפְאֶרֶת וגו'. כִּי כֹל דָּא צַדִּיק. בַּשָּׁמַיִם דָּא תִּפְאֶרֶת. וּבָאָרֶץ דָּא כ"י. כְּתַרְגּוּמוֹ דִּי אָחֵיד בִּשְׁמַיָּא וּבְאַרְעָא. כְּלוֹמַר דִּיסוֹדָא דְּעָלְמָא דְּאִקְרֵי כֹּל, אִיהוּ אָחִיד בְּתִפְאֶרֶת דְּאִקְרֵי שָׁמַיִם, וּבָאָרֶץ [דף לא ע"ב] דְּאִקְרֵי כ"י. וְעַל דָּא בְּרֵאשִׁית, ב' רֵאשִׁית הִיא (חָכְמָה, כְּמָה דְּתַרְגֵּם יוֹנָתָן בְּרֵאשִׁית בְּחָכְמְתָא) בְּגִין דְּאִיהִי תְּנִיָּינָא לְחוּשְׁבְּנָא וְאִקְרֵי רֵאשִׁית. בְּגִין דְּהַאי כְּתִרָא עִלָּאָה טְמִירָא הִיא קַדְמָאָה. וְעַל דְּלָא עָיֵל בְּחוּשְׁבְּנָא, תְּנִיָּינָא הֲוֵי רֵאשִׁית. בְּגִין דָּא ב' רֵאשִׁית. וְעוֹד כְּמָה דְּחָכְמָה עִלָּאָה אִיהִי רֵאשִׁית. חָכְמָה תַּתָּאָה רֵאשִׁית נָמֵי הֲוָיָא. וְעַל דָּא לֵית לְאַפְרָשָׁא ב' מִן רֵאשִׁית. בְּרֵאשִׁית מַאֲמַר קָרִינָן לֵיהּ וְהָכִי הוּא. וְשִׁתָּא יוֹמִין נָפְקִין מִינֵיהּ וְאִתְכְּלִילָן בֵּהּ. וְאִלֵּין אִקְרוֹן כְּגַוְנָא דְּאִלֵּין אָחֳרָנִין. בָּרָא אֱלֹהִים. הַדָּא הוּא דִּכְתִיב וְנָהָר

יוֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן. מַאי לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן לְאַשְׁקָאָה וּלְקַיְימָא לֵיהּ וּלְאַסְתַּכְלָא בֵּהּ בְּכָל מַה דְּאִצְטְרִיךְ׃

אֱלֹהִים אֱלֹהִים חַיִּים, דְּמַשְׁמַע בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים וַדַּאי עַל יְדָא דְּהַהוּא נַהֲרָא בְּגִין לְאַפָּקָא כֹּלָּא וּלְאַשְׁקָאָה כֹּלָּא. אֶת הַשָּׁמַיִם חִבּוּרָא דְּכַר וְנוּקְבָא כְּדְקָא חָזֵי. לְבָתַר הַאי. בֵּהּ אִתְבְּרִי עָלְמָא לְתַתָּא. בֵּהּ יָהֵיב חַיָּלָא לְכֹלָּא. (עיין בסוף הספר סי׳ כ״ח מה שחסר כאן) אֶ״ת הַשָּׁמַיִם דְּמַשְׁמַע דְּשָׁמַיִם אַפִּיקוּ אֶת בְּחֵילָא דְּרָזָא דֵּאלֹהִים חַיִּים בָּתַר דְּרֵאשִׁית אַפִּיק לֵיהּ. כְּיָון דְּהַאי אַפִּיק כֹּלָּא וְכֹלָּא אִתְיַישֵׁב בְּדוּכְתֵּיהּ כְּחַד. עִזְקָא דָּא בַּתְרַייְתָא אִתְעֲבִידַת רֵאשִׁית. וּבְהַאי רֵאשִׁית אַפִּיק נְהוֹרִין עִלָּאִין וְשָׁרֵי נַהֲרָא (וְשָׁרֵי) [וְשָׁאֲרֵי] מַיָּא לְנַגְדָּא לְקַבְלָא לְתַתָּא. וְעַל דָּא בְּרֵאשִׁית וַדַּאי בָּרָא אֱלֹהִים. בֵּהּ בָּרָא עָלְמָא תַּתָּאָה. בֵּהּ אַפִּיק נְהוֹרִין. בֵּהּ יָהֵיב חַיָּלָא לְכֹלָּא. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר עַל דָּא כְּתִיב (ישעיה י) הַיִתְפָּאֵר הַמַּרְזֵן עַל הַחוֹצֵב בּוֹ. שִׁבְחָא דְּמָאן לָאו דְּאוּמָנָא הוּא. כָּךְ בְּהַאי רֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים עִלָּאָה אֶת הַשָּׁמַיִם. שִׁבְחָא דְּמָאן דֵּאלֹהִים הוּא. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי הַאי דִּכְתִיב (דברים ד) אֲשֶׁר לוֹ אֱלֹהִים קְרוֹבִים אֵלָיו. קְרוֹבִים. קָרוֹב מִבָּעֵי לֵיהּ. אֶלָּא אֱלֹהִים עִלָּאָה. אֱלֹהִים דְּפַחַד יִצְחָק. אֱלֹהִים בַּתְרָאָה. וּבְגִינֵי כָּךְ קְרוֹבִים (לקמן קלה א) וּגְבוּרוֹת סַגִּיאִין אִנּוּן דְּנָפְקִין מֵחַד וְכֻלְּהוֹ חַד. (עיין בסוף הספר סי׳ כט מה שחסר כאן)׃

תוספתא

בְּרֵאשִׁי"ת בְּרָ"א רֶמֶז לְכֶתֶ"ר חָכְמָ"ה. **אֱלֹהִים** רוֹמֵז לְבִינָ"ה. א"ת רוֹמֵז לִגְדוּלָ"ה וּגְבוּרָ"ה. הַשָּׁמַיִ"ם דָּא הוּא תִּפְאֶרֶ"ת. וְא"ת רוֹמֵז לְנֶצַ"ח הוֹ"ד יְסו"ד. הָאָרֶ"ץ רוֹמֵז לְמַלְכוּ"ת:

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר. (וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים לְמִי הוּא אוֹמֵר אֵינוֹ אוֹמֵר אֶלָּא לַאֲחֵרִים. יְהִי אוֹר לָעוֹלָם הַזֶּה. (לעיל כב) וַיְהִי אוֹר לָעוֹלָם הַבָּא). וְדָא אִיהוּ נְהוֹרָא דִּבְרָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּקַדְמֵיתָא. וְהוּא נְהוֹרָא (עד כאן תוספתא) דְּאַחְזֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאָדָם קַדְמָאָה וַהֲוֵי חָזֵי בֵּהּ מִסְיֵיפֵי עָלְמָא וְעַד סְיֵיפֵי עָלְמָא. וְהוּא נְהוֹרָא דְּאַחְזֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְדָוִד וַהֲוָה מְשַׁבַּח וַאֲמַר (תהלים לא) מָה רַב טוּבְךָ אֲשֶׁר צָפַנְתָּ לִירֵאֶיךָ. וְהוּא נְהוֹרָא דְּאַחְזֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֹשֶׁה וְחָמָא בֵּהּ מִגַּלְעָד וְעַד דָּן. וּבְשַׁעְתָּא דְּחָמָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּיקוּמוּן תְּלָתָא דָּרִין חַיָּבִין. וְאִנּוּן דָּרָא דְּאֱנוֹשׁ וְדָרָא דְּטוֹפָנָא וְדָרָא דְּפַלְגָּה (נ"א גָּנִיז לֵיהּ) בְּגִין דְּלָא יִשְׁתַּמְּשׁוּן בֵּהּ, וְיָהַב יָתֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֹשֶׁה וְאִשְׁתַּמַּשׁ בֵּהּ תְּלַת יַרְחִין דְּאִשְׁתָּאֲרוּן לֵיהּ מִיּוֹמֵי עִבּוּרָא דִּילֵיהּ. כְּמָא דְּאַתְּ אָמַר (שמות ב) וַתִּצְפְּנֵהוּ שְׁלֹשָׁה יְרָחִים. וּבָתַר תְּלַת יַרְחִין עָאל קַמֵּי פַּרְעֹה נָטִיל לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִנַּיְהּ. עַד דְּקָאִים עַל טוּרָא דְּסִינַי לְקַבָּלָא אוֹרַיְתָא וְהָדַר לֵיהּ הַהוּא נְהוֹרָא וְאִשְׁתַּמַּשׁ בֵּהּ כָּל יוֹמוֹי. וְלֹא יָכְלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִקְרַב בַּהֲדֵיהּ עַד דְּיָהַב מַסְוֶה עַל אַנְפּוֹי כְּמָא דְּאַתְּ אָמַר (שם לד) וַיִּירְאוּ מִגֶּשֶׁת אֵלָיו. וְאִתְעַטַּף בֵּהּ כְּטַלִּית. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (תהלים קד) עוֹטֶה אוֹר כַּשַּׂלְמָה. יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר. כָּל מַה דְּאִתְּמַר

בֵּהּ וַיְהִי הוּא בְּעָלְמָא דֵּין וּבְעָלְמָא דַּאֲתֵי. אֲמַר רַבִּי יִצְחָק אוֹר דִּבְרָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית הֲוָה סָלִיק נְהוֹרֵיהּ מִסְּיָיפֵי עָלְמָא עַד סְיָיפֵי עָלְמָא וְאִתְגְּנִיז. מַאי טַעְמָא אִתְגְּנִיז. בְּגִין דְּלָא יִתְהַנּוֹן מִנֵּיהּ חַיָּיבֵי עָלְמָא. וְעָלְמִין לָא יִתְהַנּוֹן בְּגִינֵיהוֹן. וְהוּא טָמִיר לְצַדִּיקַיָּא, לַצַּדִּיק דַּיְקָא [דף לב ע"א] דִּכְתִיב (תהלים צז) אוֹר זָרוּעַ לַצַּדִּיק וּלְיִשְׁרֵי לֵב שִׂמְחָה וּכְדֵין יִתְבַּסְּמוּן עָלְמִין וְיהוֹן כֻּלָּא חַד. וְעַד יוֹמָא דְּיֵהֵא עָלְמָא דַּאֲתֵי הוּא טָמִיר וְגָנִיז. הַהוּא נְהוֹרָא נָפַק מִגּוֹ חֲשׁוֹכָא דְּאִתְגַּלְפָּא בְּקַלְפּוֹי דְּטְמִירָא דְּכֻלָּא. עַד דְּמֵהַהוּא נְהוֹרָא דְּאִתְגְּנִיז אִתְגְּלִיף בִּשְׁבִיל חַד טְמִירָא לַחֲשׁוֹכָא דִּלְתַתָּא וּנְהוֹרָא שָׁאֲרֵי בֵּיהּ. מָאן חֲשׁוֹכָא דִּלְתַתָּא. הַהוּא דְּאִקְרֵי לַיְלָה דִּכְתִיב בֵּהּ וְלַחשֶׁךְ קָרָא לַיְלָה. וְעַל דָּא תָּנִינָן מַאי דִּכְתִיב (איוב יב) מְגַלֶּה עֲמוּקוֹת מִנִּי חשֶׁךְ. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר אִי תֵּימָא מֵחשֶׁךְ סָתִים אִתְגַּלְיָין. הָא חֲזִינָן דְּטְמִירִין אִנּוּן כָּל אִנּוּן כְּתִרִין עִלָּאִין וְקָרִינָן עֲמוּקוֹת. מַהוּ מְגַלֶּה. אֶלָּא כָּל אִנּוּן טְמִירִין עִלָּאִין לָא אִתְגַּלְיָין אֶלָּא מִגּוֹ הַהוּא חֲשׁוֹכָא דְּאִיהוּ בִּרְזָא דְּלֵילְיָא.

(וְיֵהֵא כֻּלָּא חַד בִּרְזָא דְּוַהָיָה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה בִּדְרָגָא חָדָא וְעַד יוֹמָא דֵּייתֵי הוּא גְּנוּז וְטָמִיר (שייך לעיל בשיטה ב')

תָּא חֲזֵי כָּל אִנּוּן עַמִּיקִין סְתִימִין דְּנָפְקֵי מִגּוֹ מַחֲשָׁבָה וְקָלָא נָטֵיל לוֹן לָא אִתְגַּלְיָין עַד דְּמִלָּה מְגַלָּה לוֹן. מָאן מִלָּה הַיְינוּ דִּבּוּר. וְהַאי דִּבּוּר אִקְרֵי שַׁבָּת. וּבְגִין דְּשַׁבָּת אִקְרֵי דִּבּוּר, דִּבּוּר דְּחוֹל אָסוּר בְּשַׁבָּת. (גליון מהרש"ב וְכָךְ הֲוָה עָבִיד רַבִּי שִׁמְעוֹן כַּד חָמֵי לְאַמֵּיהּ דַּהֲוַת מִשְׁתָּעְיָא הֲוָה אָמַר לָהּ אִמָּא שְׁתוֹקִי שַׁבָּת הוּא וַאֲסִיר). בְּגִין דְּדִבּוּר דָּא בַּעְיָא לְשַׁלְטָאָה וְלָא אָחֳרָא. וְהַאי דִּבּוּר דְּאִיהוּ אָתֵי מִסִּטְרָא דְּחשֶׁךְ מְגַלֶּה עֲמוּקוֹת מִגַּוֵּיהּ. וּמַשְׁמַע

מִנֵּי חֹשֶׁךְ. הַהוּא דַּאֲתֵי מִסִּטְרָא דְּחֹשֶׁךְ דִּכְתִיב מִנֵּי דַּיְקָא.
(עיין בסוף הספר סימן ל"א מה שחסר כאן) אֲמַר רַבִּי יִצְחָק אִי הָכֵי מַאי
דִּכְתִיב וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ. אֲמַר לֵהּ
אוֹר אַפִּיק יוֹם וְחֹשֶׁךְ אַפִּיק לַיְלָה. לְבָתַר חָבַר לוֹן כַּחֲדָא
וַהֲווֹ חַד דִּכְתִיב וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם אֶחָד. דְּלַיְלָה
וְיוֹם אִקְרוֹן חַד. וְהַאי דִּכְתִיב וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאוֹר
וּבֵין הַחֹשֶׁךְ דְּאַפְרִישׁ מַחֲלוֹקֶת דָּא בִּזְמָנָא דְּגָלוּתָא
דְּאִשְׁתְּכַח פָּרוּדָא. אָמַר רַבִּי יִצְחָק עַד הָכָא דְּכוּרָא בְּאוֹר
וְנוּקְבָא בַּחֲשׁוֹכָא. לְבָתַר מִתְחַבְּרָן כַּחֲדָא לְמֶהֱוֵי חַד. בְּמַאי
אִתְפַּרְשָׁאן לְאִשְׁתְּמוֹדָעָא בֵּין נְהוֹרָא וּבֵין חֲשׁוֹכָא. מִתְפַּרְשָׁן
דַּרְגִּין וְתַרְוַוייהוּ כְּחַד הֲווֹ. דְּהָא לֵית נְהוֹרָא אֶלָּא בַּחֲשׁוֹכָא
וְלֵית חֲשׁוֹכָא אֶלָּא בִּנְהוֹרָא. וְאַף עַל גַּב דְּאִנּוּן חַד
אִתְפַּרְשָׁן בִּגְוָונִין וְעִם כָּל דָּא אִנּוּן חַד דִּכְתִיב יוֹם אֶחָד.
רַבִּי שִׁמְעוֹן אֲמַר עַל בְּרִית עָלְמָא אִתְבְּרִי וְאִתְקַיֵּים דִּכְתִיב
(ירמיה לג) אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וָלָיְלָה חִקּוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא
שַׂמְתִּי. מָאן בְּרִית דָּא צַדִּיק יְסוֹדָא דְּעָלְמָא דְּאִיהוּ רָזָא
דְּזָכוֹר. וְעַל דָּא עָלְמָא קַיְימָא בִּבְרִית יוֹמָם וָלַיְלָה כַּחֲדָא
דִּכְתִיב אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וְלַיְלָה חִקּוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא
שַׂמְתִּי. חִקּוֹת שָׁמַיִם [וָאָרֶץ אִנּוּן] דְּנַגְדִּין וְנָפְקִין מֵעֵדֶן
עִלָּאָה. פָּתַח וַאֲמַר (שופטים ה) מִקּוֹל מְחַצְּצִים בֵּין מַשְׁאֲבִים
שָׁם יִתְּנוּ צִדְקוֹת ה' וגו'. מִקּוֹל מְחַצְּצִים דָּא קוֹל יַעֲקֹב.
מְחַצְּצִים כְּמָא דְּאַתְּ אָמַר (שמואל א יז) אִישׁ הַבֵּינַיִם. בֵּין
מַשְׁאֲבִים דְּאִיהוּ יָתִיב בֵּין אִנּוּן דְּשָׁאֲבִין מַיָּא מִלְּעֵילָּא
וְהוּא נָטִיל בְּתְרִין סִטְרִין וְכָלִיל לְהוֹן בְּגַוֵּיהּ. שָׁם יִתְּנוּ
צִדְקוֹת יי'. תַּמָּן הוּא אֲתַר מְהֵימְנוּתָא לְאִתְדַּבָּקָא. שָׁם יִתְּנוּ
צִדְקוֹת יי'. תַּמָּן יָנְקִין צִדְקוֹת יי' וְשָׁאֲבִין. צִדְקוֹת פְּרָזוֹנוֹ

בְּיִשְׂרָאֵל דָּא צַדִּיק דְּעָלְמָא דְּאִיהוּ קַיָּים וְקָדִישׁ, וְאִיהוּ שָׁאִיב וְנָטִיל כֹּלָּא וּמְפַזֵּר לְגַבֵּי יַמָּא רַבָּא אִנּוּן מַיִין עִלָּאִין. בְּיִשְׂרָאֵל, דְּיִשְׂרָאֵל יָרְתוּ

תוספתא

קַיָּים [קַדִּישָׁא] דָּא. וְיַהֲבִיהּ תָּנִינָן מָל וְלֹא פָּרַע אֶת לוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הַמִּילָה כְּאִילּוּ לֹא יְרוּתַת עָלְמִין. כְּיוָן דְּיִשְׂרָאֵל מָל. בְּגִין דְּתְרִין דַּרְגִּין אִנּוּן שָׁבְקוּ לֵיהּ דַּהֲווֹ גָּזְרִין וְלָא מִילָה וּפְרִיעָה. זָכוֹר וְשָׁמוֹר. פָּרְעִין. מַה כְּתִיב (שופטים ה) אָז צַדִּיק וְצָדָק. דְּכַר וְנוּקְבָא. אוֹת יָרְדוּ לַשְּׁעָרִים עַם יי׳. יָרְדוּ בְּרִית דָּא יוֹסֵף וּבְרִית דָּא לַשְּׁעָרִים, אִנּוּן שַׁעֲרֵי צֶדֶק רָחֵל. וְאִצְטְרִיךְ לְחַבְּרָא לוֹן. הַוּוֹ יָתְבִין לְתַרְעֵי וְלָא וּבַמֶּה מְחַבֵּר לוֹן. כַּד אִיהוּ [דף לב ע"ב] עָאלִין לְגוֹ. וּבְהַהוּא זִמְנָא גָּזִיר וּפָרִיעַ. וּמָאן דְּגָזִיר [דף לב ע"ב] כְּתִיב (שופטים ב) וְלֹא פָּרִיעַ כְּאִלּוּ עָבְדוּ בֵּינֵיהוּ וַיַּעַזְבוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת יי׳ פְּרוֹדָא:

(עד כאן תוספתא)

וגו׳. עַד דַּאֲתַת דְּבוֹרָה וּנְדִיבַת לוֹן בְּהַאי כְּמָה דִּכְתִיב (שם ה) בִּפְרוֹעַ פְּרָעוֹת בְּיִשְׂרָאֵל וגו׳ וְעַל דָּא כְּתִיב חָדְלוּ פְּרָזוֹן בְּיִשְׂרָאֵל. חָדְלוּ פְּרָזוֹן, דָּא הוּא פְּרִזּוֹנוֹ דְּקָא אֲמָרַן. חָדְלוּ פְּרָזוֹן, קַיָּים קַדִּישָׁא דְּלָא אִתְפְּרָעוּן. (שם) עַד שַׁקַּמְתִּי דְּבוֹרָה שַׁקַּמְתִּי אֵם בְּיִשְׂרָאֵל. מַאי אֵם. אֶלָּא אֲנָא נְחָתִית מַיִין עִלָּאִין מֵעֵילָא לְקַיְּימָא עָלְמִין, בְּיִשְׂרָאֵל סְתָם לְעֵילָא וְתַתָּא, לְאַחֲזָאָה דְּעָלְמָא לָא אִתְקַיָּים אֶלָּא עַל קַיְּימָא דָּא. וְרָזָא דְּכֹלָּא (משלי י) וְצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם כְּתִיב (לך לך עז ע"א). תְּלַת נַפְקֵי מֵחַד. חַד בְּתַלַת קַיְּימָא עָאל בֵּין תְּרֵין תְּרֵין יַנְקִין לְחַד, חַד יָנִיק לְכַמָּה סִטְרִין. כְּדֵין כֹּלָּא חַד. הַדָּא הוּא דִּכְתִיב וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם אֶחָד יוֹם דְּעֶרֶב וָבֹקֶר

כְּלִיל כַּחֲדָא. הַיְנוּ רָזָא דִּבְרִית יוֹמָם וָלַיְלָה וּבֵיהּ כְּלָא חַד:

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמָּיִם וְיִהִי מַבְדִּיל בֵּין מַיִם לָמָיִם. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר שִׁבְעָה רְקִיעִים אִנּוּן לְעֵילָא. וְכֻלְּהוֹ קַיְימָא בִּקְדוּשְׁתָּא עִלָּאָה. וּשְׁמָא קַדִּישָׁא בְּהוֹ אִשְׁתַּכְלַל. וְדָא רָקִיעָא הוּא בְּאֶמְצָעוּת מַיָּא. דָּא רָקִיעַ קַיְימָא עַל גַּבֵּי חֵיוָתָא אֲחָרָנִין. וְאִיהוּ אַפְרִישׁ בֵּין מַיִין עִלָּאִין לְמַיִין תַּתָּאִין. וּמַיִין תַּתָּאִין קָרְאִין לְעִלָּאִין. וּמֵהַאי רָקִיעַ שָׁתָאן לוֹן. דָּא הוּא דְּמַפְרִישׁ בֵּינַיְהוּ. בְּגִין דְּכֻלְּהוֹ מַיָּא בֵּהּ כְּלִילָן. וּלְבָתַר נָחֵית לוֹן לְהָנֵי חֵיוָתָא וְשָׁאֲבִין מִתַּמָּן. כְּתִיב (שיר ד) גַּן נָעוּל אֲחוֹתִי כַּלָּה גַּל נָעוּל מַעְיָן חָתוּם. גַּן נָעוּל, דְּכֻלָּא אַסְתִּים בֵּהּ. דְּכֻלָּא אִתְכְּלִיל בֵּהּ. גַּל נָעוּל, דְּהַהוּא נָהָר נָגִיד וְנָפִיק וְעַיֵּיל בֵּהּ וְכָלִיל וְלָא אַפֵּיק וְקָרְשֵׁי מַיָּא בֵּהּ וְקַיְימִי. מַאי טַעְמָא בְּגִין דְּרוּחַ צָפוֹן נָשִׁיב בְּאִנּוּן מַיָּא וְאִתְקְרִישׁוּ וְלָא נָפְקִי לְבַר עַד דְּאִתְעֲבִיד קֶרַח (לעיל כט ב) וְאִלְמָלֵא סִטְרָא דְּדָרוֹם דְּאַקִּישׁ תָּקְפֵּיהּ דְּהַאי קֶרַח לָא נָפְקִי מִנֵּיהּ מַיָּא לְעָלְמִין. וְחֵיזוּ דְּהַהוּא רְקִיעָא עִלָּאָה כְּחֵיזוּ דְּהַאי קֶרַח דְּמִתְקָרְשָׁא וּמַכְנִיס בְּגַוֵּיהּ כָּל אִנּוּן מַיִין. כָּךְ הַהוּא עִלָּאָה דַּעֲלֵיהּ כָּנֵיש כָּל אִנּוּן מַיִין וְאַפְרִישׁ בֵּין מַיִין עִלָּאִין לְמַיִין תַּתָּאִין. וְהַאי דַּאֲמָרַן יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמָּיִם. בְּמִצִיעוּת. לָאו הָכֵי. אֶלָּא יְהִי כְּתִיב. הַהוּא דַּהֲוֵי מִנֵּיהּ בְּמִצִיעוּת מַיָּא הֲוֵי. וְאִיהוּ לְעֵיל דְּקַיְימָא עַל רֵישֵׁיהּ דְּחֵיוָתָא. אָמַר רַבִּי יִצְחָק אִית קְרוּמָא בְּמִצִיעוּת מֵעוֹי דְּבַר נָשׁ דְּאִיהוּ פָּסִיק מִתַּתָּא לְעֵילָא וְשָׁאִיב מֵעֵילָא וְיָהִיב לְתַתָּא. כָּךְ גַּוְונָא דָּא רָקִיעַ אִיהוּ בְּאֶמְצָעִיתָא וְקַיְימָא עַל אִנּוּן חֵיוָתָא דִּלְתַתָּא. וְאִיהוּ

פָּרִישׁ בֵּין מַיִין עִלָּאִין לְתַתָּאִין. תָּא חֲזֵי אִנּוּן מַיִן אַעְדּוּ וְאוֹלִידוּ חֲשׁוֹכָא. וְעַל רָזָא דָּא כְּתִיב (שמות כו) וְהִבְדִּילָה הַפָּרוֹכֶת לָכֶם בֵּין הַקֹּדֶשׁ וּבֵין קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים. רַבִּי אַבָּא פָּתַח (תהלים קד) הַמְקָרֶה בַמַּיִם עֲלִיּוֹתָיו וגו' בַּמַּיִם אִלֵּין מַיִין עִלָּאִין דְּכֻלָּא דִּבְהוּ תַּקִּין בֵּיתָא כְּמָא דְאַתְּ אָמַר (משלי כד) בְּחָכְמָה יִבָּנֶה בָיִת וּבִתְבוּנָה יִתְכּוֹנָן. הַשָּׁם עָבִים רְכוּבוֹ רַבִּי יֵיסָא סָבָא פָּלִיג עָבִים עָ"ב יָ"ם. עָב דְּאִיהוּ חֹשֶׁךְ שְׁמָאלָא דְּקַיְימָא עַל יָם דָּא. הַמְהַלֵּךְ עַל כַּנְפֵי רוּחַ דָּא רוּחָא דְּמַקְדְּשָׁא עִלָּאָה. וְרָזָא דָּא (שמות כה) שְׁנַיִם כְּרוּבִים זָהָב. כְּתִיב (תהלים יח) וַיִּרְכַּב עַל כְּרוּב וַיָּעוֹף וַיֵּדֶא עַל כַּנְפֵי רוּחַ. וַיִּרְכַּב עַל כְּרוּב חַד לְבָתַר אִיגְלֵי עַל כַּנְפֵי רוּחַ וְעַד דְּהַאי אִתְעַר לָא אִתְגְּלֵי בְּהַאי. רַבִּי יוֹסֵי אָמַר כְּתִיב (איוב כח) וּמַיִם תִּכֵּן בַּמִּדָּה. בַּמִּדָּה מַמָּשׁ אַתְקִין לְהוּ כַּד מָטוֹן לְגַוָּוהּ. וְאִנּוּן תְּקוֹנָא דְּעָלְמָא כַּד מָטוּ מִסְטְרָא דִּגְבוּרָה. אָמַר רַבִּי אַבָּא כָּךְ הֲווֹ קַדְמָאֵי אָמְרֵי כַּד הֲווֹ מָטָאן לְהַאי אֲתַר מְרַחֲשָׁן שִׁפְוָון דְּחַכִּימִין וְלָא אָמְרִין מִדִּי בְּגִין דְּלָא יִתְעַנְשׁוּן. רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר אָת קַדְמָאָה דְּאַתְוָון הֲוָה שַׁטְיָא עַל אַנְפּוֹי דְּקִיטְרָא דַּכְיָא וְאִתְעַטַּר מִלְּרַע וּמִלְּעֵילָּא וְסָלִיק [דף לג ע"א] וְנָחִית וּמַיָּא מִתְגַּלְּפֵי בְּגִלּוּפַיְיהוּ וּמִתְיַישְׁבָן בְּדוּכְתַּיְיהוּ וְאִתְכְּלִילוּ חַד בְּחַד. וְכֵן אַתְוָון כֻּלְּהוּ כְּלִילָן דָּא בְּדָא וּמִתְעַטְּרָן דָּא בְּדָא עַד דְּאִתְבְּנֵי עֲלַיְיהוּ בְּנְיָינָא וְיסוֹדָא. וְכַד אִתְבְּנִיאוּ כֻּלְּהוּ וְאִתְעַטְּרוּ. הֲווֹ מַיִין עִלָּאִין מִתְעָרְבִין בְּמַיִין תַּתָּאִין וַאֲפִיקוּ בֵּיתָא דְּעָלְמָא (וְעַל דָּא אֲפִיקוּ תְּרֵין נְהוֹרִין חַד דְּאִקְרֵי אֶרֶץ וּנְהוֹרָא דְּאִקְרֵי שָׁמַיִם) וְעַל דָּא ב' אִתְחֲזֵי בְּרֵישָׁא וּמַיִין סָלְקִין וְנָחֲתִין עַד דְּהַאי רָקִיעַ הֲוָה וַאֲפְרֵישׁ לוֹן. וּמַחְלוֹקֶת הֲוָה בַּשֵּׁנִי דְּבֵיהּ אִתְבְּרֵי גֵּיהִנֹּם דְּאִיהוּ נוּרָא

דְּדָלִיק כְּמָא דְּאַתְּ אָמַר (דברים ד) אֵשׁ אוֹכְלָה הוּא. וְזַמִּין לְאַשְׁרָאָה עַל רֵישַׁיְיהוּ דְּחַיָּבַיָּא. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה מֵהָכָא כָּל מַחְלוֹקֶת דְּאִיהוּ לְשֵׁם שָׁמַיִם סוֹפָהּ לְהִתְקַיֵּים. דְּהָא הָכָא מַחְלוֹקֶת דְּאִיהוּ לְשֵׁם שָׁמַיִם הֲוָה וְשָׁמַיִם בְּהַאי אִתְקַיָּים. לְבָתַר דָּא דִּכְתִיב וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָרָקִיעַ שָׁמָיִם וגו׳. בְּקַטְפִּירָא דְּעִילִּיתָא בְּקַסְטַיְיהוּ שְׁכִיחֵי וְאִתְקַיְּימוּ. דְּהָא תָּנִינָן כְּתִיב (שמות כו) וְהִבְדִּילָה הַפָּרוֹכֶת לָכֶם בֵּין הַקֹּדֶשׁ וּבֵין קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים דַּיְיקָא, דְּהָא אִיהוּ רָקִיעַ (דְּמַפְרֵשׁ) [דְּמַפְרִישׁ] בְּגוֹ בְּאֶמְצָעִיתָא. תָּא חֲזֵי כְּתִיב לְבָתַר יִקָּווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מָקוֹם אֶחָד. מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם מַמָּשׁ. אֶל מָקוֹם אֶחָד. לַאֲתַר דְּאִקְרֵי אֶחָד. וְאִיהוּ יַם תַּתָּאָה דְּהָא אִיהוּ אַשְׁלִים לְאֶחָד. וּבְלָא אִיהוּ לָא אִקְרֵי אֶחָד. וּמַשְׁמַע דִּכְתִיב יִקָּווּ דְּבֵיהּ מִתְכַּנְּשִׁין כָּלְהוֹ מַיָּא כְּמָא דְּאַתְּ אָמַר (קהלת א) כָּל הַנְּחָלִים הוֹלְכִים אֶל הַיָּם וגו׳. רַבִּי יֵיסָא אָמַר אֶל מָקוֹם אֶחָד, דָּא אִיהוּ אֲתַר דִּכְתִיב בֵּהּ (ישעיה נד) וּבְרִית שְׁלוֹמִי לֹא תָמוּט. דְּהָא אִיהוּ נָטִיל כֹּלָּא וְשַׁדֵּי בְּיַמָּא וּבֵיהּ אִתְתַּקַּנַת אַרְעָא דִּכְתִיב וְתֵרָאֶה הַיַּבָּשָׁה דָּא הוּא אֶרֶץ. כְּמָא דְּאַתְּ אָמַר וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לַיַּבָּשָׁה אָרֶץ. אַמַּאי אִקְרֵי יַבָּשָׁה. אָמַר רַבִּי יִצְחָק הַיְינוּ דִּכְתִיב (דברים טז) לֶחֶם עוֹנִי לֶחֶם עָנִי כְּתִיב. וּבְגִין דְּאִיהוּ לֶחֶם עָנִי אִקְרֵי יַבָּשָׁה. וְשָׁאִיב בְּגַוֵּיהּ כָּל מֵימִין דְּעָלְמָא וְאִיהִי יְבֵשָׁא הֲוֵי. עַד דַּאֲתַר דָּא אִמְלֵי לָהּ וּכְדֵין נַגְדִין מַיָּא אוֹרַח דְּאִנּוּן מְקוֹרוֹת. וּלְמִקְוֵה הַמַּיִם קָרָא יַמִּים דָּא הוּא בֵּית כְּנִישׁוּת מַיִין דִּלְעֵילָּא דְּתַמָּן מִתְכַּנְּשִׁין כָּל מַיָּא וּמִתַּמָּן נַגְדִין וְנָפְקִין. (חסר כאן ועיין בסוף הספר סי׳ ל״ב) אָמַר רַבִּי חִיָּיא מִקְוֵה הַמַּיִם דָּא צַדִּיק. דְּכַד מָטָא לְמִקְוֵה הַמַּיִם כְּתִיב וַיִּרְא

אֱלֹהִים כִּי טוֹב וּכְתִיב (ישעיה ג) אִמְרוּ צַדִּיק כִּי טוֹב. (וְכֵן אוֹר קַדְמָאָה טוֹב אִקְרֵי. וְכֵן כָּלְהוֹ כְּתִיב בְּהוֹ כִּי טוֹב. בַּר יוֹמָא תִּנְיָינָא דְּלָא כְּתִיב בֵּהּ כִּי טוֹב). רַבִּי יוֹסֵי אָמַר יִשְׂרָאֵל מִקְוֵה אִיהוּ. דִּכְתִיב (ירמיה יז) מִקְוֵה יִשְׂרָאֵל יי׳. רַבִּי חִיָּיא אָמַר דָּא צַדִּיק. הַיְנוּ דִּכְתִיב קָרָא יַמִּים. בְּגִין דִּנְחָלִין וּמַבּוּעִין וּנְהָרִין כָּלְהוֹ נָטֵיל לוֹן וְאִיהוּ מְקוֹרָא דִּכְלָא וְאִיהוּ נָטֵיל כְּלָא בְּגִינֵי כָּךְ יַמִּים. וְעַל דָּא וַיַּרְא אֱלֹהִים כִּי טוֹב וּכְתִיב (ישעיה ג) אִמְרוּ צַדִּיק כִּי טוֹב. וּבְגִין דְּאִתְרְשִׁים אִיהוּ אַפְרִישׁ בֵּין יוֹמָא קַדְמָאָה לְתִלִיתָאָה וְלָא אִתְּמַר כִּי טוֹב בְּגַוַייהוּ. דְּהָא בְּיוֹמָא תִּלִיתָאָה עָבְדַת אַרְעָא אִיבִּין מֵחֵילָא דְּהַאי צַדִּיק. דִּכְתִיב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תַּדְשֵׁא הָאָרֶץ דֶּשֶׁא עֵשֶׂב מַזְרִיעַ זֶרַע עֵץ פְּרִי. מַאי עֵץ פְּרִי. דָּא עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע דְּאִיהוּ עָבֵד אִיבִּין וּפֵרִין. עוֹשֶׂה פְּרִי דָּא צַדִּיק יְסוֹד דְּעָלְמָא. לְמִינוֹ דְּכָל בְּנֵי נְשָׁא דְּאִית לוֹן רוּחָא קַדִּישָׁא. דְּאִיהוּ אִיבָּא דְּהַהוּא אִילָנָא רָשִׁים בֵּהּ רְשִׁימָא לְמִינוֹ. וּמַאי [רְשִׁימוּ]. אִיהוּ בְּרִית קֹדֶשׁ בְּרִית שָׁלוֹם. וּבְנֵי מְהֵימְנוּתָא לְמִינוֹ לְמִינוֹ עָאלִין וְלָא מִתְפָּרְשָׁן מִנֵּיהּ. וְצַדִּיק עוֹשֶׂה פְּרִי הוּא. וְהַהוּא אִילָנָא אִתְעַבְרַת וְאַפֵּיקַת הַהוּא פְּרִי לְמִינוֹ. לְמִינוֹ דְּהַהוּא עוֹשֶׂה פְּרִי דְּיֵיהֵוִי כַּוָּותֵיהּ. זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ מָאן דְּדָמֵי לְאִמֵּיהּ וְלַאֲבוּי. וְעַל כֵּן רְשִׁימָא קַדִּישָׁא בְּיוֹמָא תְּמִינָאָה בְּגִין דְּיִדְמֵי לְאִמֵּיהּ. (בְּגִין דְּהִיא דַּרְגָּא תְּמִינָאָה וְהַהִיא נַפְשָׁא דְּפָרַח מִנֵּהּ אִצְטְרִיכַת לְאִתְחַזָּאָה קַמֵּהּ לְתַמָּנְיָא יוֹמִין) וְכַד אִתְפְּרַעַת וְאִתְגַּלְיָיא רְשִׁימָא קַדִּישָׁא בְּגִין דְּיִדְמֵי לַאֲבוּי. וְעַל דָּא עֵץ פְּרִי דָּא אִמָּא. עוֹשֶׂה פְּרִי דָּא בְּרִית קֹדֶשׁ אֲבוּי. לְמִינוֹ דְּיִדְמֵי לֵיהּ וְאִתְרְשִׁים בֵּהּ. אֲשֶׁר זַרְעוֹ בוֹ עַל הָאָרֶץ. זַרְעוֹ בוֹ. זֶרַע בּוֹ מִבָּעֵי לֵיהּ. מַאי זַרְעוֹ בוֹ. אֶלָּא זֶרַע וָא״ו בוֹ. עַל הָאָרֶץ הָכִי הוּא וַדַּאי.

דְּהָא הַהוּא זַרְעָא אַשְׁדֵּי עַל אַרְעָא. זַכָּאָה חוּלְקֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל דְּאִנּוּן קַדִּישִׁין וְדַמְיָין לְקַדִּישִׁין. וְעַל דָּא וַדַּאי כְּתִיב (ישעיה ס) וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים. כֻּלָּם צַדִּיקִים וַדַּאי. דְּהָא מֵהָנֵי נָפְקוּ וּלְהָנֵי דַּמְיָין. זַכָּאִין אִנּוּן בְּעָלְמָא דֵּין וּבְעָלְמָא דַּאֲתֵי. [דף לג ע"ב] אֲמַר רַבִּי חִיָּיא כְּתִיב (ירמיה י ונא) עוֹשֵׂה אֶרֶץ בְּכֹחוֹ. מַאי עוֹשֵׂה אֶרֶץ (בְּכֹחוֹ. עָשָׂה אֶרֶץ מִבָּעֵי לֵיהּ. אֶלָּא עוֹשֵׂה וַדַּאי תָּדִיר וּמְתַקֵּן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְהַאי אַרְעָא) דָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעֵילָּא. בְּכֹחוֹ דָּא צַדִּי"ק. מִכֹּחַ תְּבֵל בְּחָכְמָתוֹ תְּבֵל דָּא אַרְעָא דִּלְתַתָּא. בְּחָכְמָתוֹ דָּא צַדִּיק דִּכְתִיב וְהוּא (תהלים ט) יִשְׁפּוֹט תֵּבֵל בְּצֶדֶק. עוֹשֵׂה אֶרֶץ דָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּהוּא מַתְקִין אַרְעָא וּמַתְקִין אַרְחוֹי. וּבַמֶּה. בְּכֹחוֹ כִּדְקָאֲמָרַן. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר בְּאַתְוָון גְּלִיפָן דְּרַבִּי אֶלְעָזָר אִית קוּטְרֵי דְּאַתְוָון עֶשְׂרִין וּתְרֵין קְטִירִין כַּחֲדָא. תְּרֵין אַתְוָון דָּא סָלִיק וְדָא נָחִית וּדְסָלִיק נָחִית וּדְנָחִית סָלִיק. וְסִימָן דָּא (ישעיה מה) אַ"ךְ בָּ"ךְ אֵ"ל. רַבִּי יוֹסֵי אָמַר טִיפְסָא דְּשִׁיקְלָא בְּאֶמְצָעִיתָא קַיְימָא. וְסִימָן (ויקרא יט) בְּמִדָּה בְּמִשְׁקָל וגו'. מִשְׁקָל לִישָׁן דְּקַיְימָא בְּאֶמְצָעִיתָא. וְרָזָא דָּא (שמות ל) שֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ כְּתִיב. וּמֹאזְנַיִם בֵּה קַיְימָן וְאִתְקְלוּ. מָאן מֹאזְנַיִם כְּמָא דְּאַתְּ אָמַר (ויקרא יט) מֹאזְנֵי צֶדֶק. וְכֻלְּהוּ קָיְימִין בְּמִשְׁקָל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ דָּא רוּחַ הַקֹּדֶשׁ. אָמַר רַבִּי יִצְחָק כְּתִיב (תהלים לג) בִּדְבַר יי' שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ וּבְרוּחַ פִּיו כָּל צְבָאָם. בִּדְבַר יי' שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ. אִלֵּין שְׁמַיָּא דִּלְתַתָּא דְּאִתְעֲבִידוּ בִּדְבַר שָׁמַיִם דִּלְעֵילָּא. בְּרוּחַ. דְּאַפִּיק קָלָא עַד דְּמָטֵי לְהַהוּא נָהָר דְּנָגִיד וְנָפִיק וְלָא פָּסְקִין מֵימוֹי לְעָלְמִין. וּבְרוּחַ פִּיו כָּל צְבָאָם. כֻּלְּהוּ תַּתָּאֵי קָיְימִין בְּרוּחַ דְּאִיהוּ דִּכַר. (שם קד) מַשְׁקֶה הָרִים

מֵעֲלִיּוֹתָיו מִפְּרִי מַעֲשֶׂיךָ תִּשְׂבַּע הָאָרֶץ. מַשְׁקֶה הָרִים מֵעֲלִיּוֹתָיו. מָאן עֲלִיּוֹתָיו כִּדְקָאָמְרָן. דִּכְתִיב (שם) הַמְקָרֶה בַּמַּיִם עֲלִיּוֹתָיו. מִפְּרִי מַעֲשֶׂיךָ תִּשְׂבַּע הָאָרֶץ. רָזָא דְּהַהוּא נָהָר דְּנָגִיד וְנָפִיק לְתַתָּא הֲדָא הוּא דִּכְתִיב עוֹשֶׂה פְּרִי אֲשֶׁר זַרְעוֹ בוֹ וגו' וְהָא אִתְּמָר:

יְהִי מְאוֹרֹת בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ. יְהִי מְאוֹרֹת חָסֵר. רַבִּי חִזְקִיָּה אוֹמֵר מְאוֹרֹת דְּשַׁרְיָא בֵּהּ תּוּקְפָּא דְּדִינָא. קִילְטָא דְּדִינָא. רַבִּי יוֹסֵי אָמַר יְהִי מְאוֹרֹת לְתַתָּא אִיהִי סִיהֲרָא דְּבָהּ תַּלְיָא אַסְפָּרָה לְרַבְיֵי עָלְמָא. וּבָהּ תַּלְיָא מְאוֹרֹת. בְּגִין דְּאִיהִי נְהוֹרָא זוּטְרָא מִכָּל נְהוֹרִין. וְזִמְנִין דְּאִתְחַשְׁכָא וְלָא מְקַבְּלָא נְהוֹרָא. בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם. דָּא הוּא רְקִיעָא דְּאִיהוּ כְּלָלָא דְּכָלְהוֹ. בְּגִין דְּנָטִיל כָּל נְהוֹרִין וְהוּא נָהִיר לְהַאי נְהוֹרָא דְּלָא נָהֲרָא (וְהִיא תַּלְיָא בֵּהּ בְּגִין דְּאִתְדַּבַּק בָּהּ הַהוּא מְאֵרָה וּבֵיהּ תַּלְיָין לְתַתָּא כָּל אִנּוּן זַיְינִין אֲחֲרָנִין בְּגִין זְעִירוּ דִּנְהוֹרָא). רַבִּי יִצְחָק אָמַר וְאַפִּיק (נ"א וַאֲפִלּוּ) הַאי רְקִיעָא דְּלָא נָהִיר. וְקָרִינָן לֵיהּ מַלְכוּת שָׁמַיִם וְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְאֶרֶץ הַחַיִּים. הַשָּׁמַיִם אִיהוּ הַאי רָקִיעַ. בְּגִינֵי כָּךְ יְהִי מְאוֹרֹת חָסֵר ו'. מַאי טַעְמָא דְּהָא בְּלָא וָא"ו מוֹתָא הוּא בְּעָלְמָא. יְהִי מְאוֹרֹת כְּלָא בֵּהּ תַּלְיָא לְאַכְלָלָא לִילִית בְּעָלְמָא. כְּתִיב (איוב ג) קָטָן וְגָדוֹל שָׁם הוּא. וּכְתִיב (ישעיה לג) כִּי אִם שָׁם אַדִּיר יי' לָנוּ. וְעַל דָּא כְּתִיב (שם לד) אַךְ שָׁם הִרְגִּיעָה לִילִית וּמָצְאָה לָהּ מָנוֹחַ. רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר יְהִי מְאוֹרֹת. אַסְפַּקְלַרְיָאָה דְּלָא נָהֲרָא מִגַּרְמָהּ. אֶלָּא עַל יְדָא דִּנְהוֹרִין עִלָּאִין דְּנָהֲרִין לָהּ כַּעֲשָׁשִׁיתָא דְּלָקְטָא נְהוֹרָא דְּנָהִיר. כְּתִיב (יהושע ג) הִנֵּה אֲרוֹן הַבְּרִית אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ. הִנֵּה אֲרוֹן דָּא אַסְפַּקְלַרְיָאָה דְּלָא נָהֲרָא. הַבְּרִית

הלימוד מוקדש
לעילוי נשמת
סלביה סימה בת
מנחם מנדל ז"ל
נלב"ע כ"ד אייר
תשפ"ד
ת.נ.צ.ב.ה.

לימוד התורה הקדושה
יהיה להצלחתם של

החפצים

בעילום שם

שהקדוש ברוך הוא
יעשה איתם ניסים
ונפלאות מעל דרך
הטבע

לוח מוהרא"ש

לפי אופק יבנאל עיר ברסלב - עיר השמחה

פרשת ואתחנן

יום **ראשון**	**ז** 11	**ליקוטי יומי:** בבלי: בבא בתרא מז ירושלמי: ביצה יד תוספתא: כלים קמא א נ"ך: עזרא ד משניות: ערלה ג זוהר: חלק א עמ' קמא-קמב	עלות השחר (72 דק') ... 4:47 | חצות היום ..... 12:43 נץ החמה ..... 5:59 | שקיעה ..... 7:26 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:41 | צאת הכוכבים ..... 7:42 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:21 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 8:38
יום **שני**	**ח** 12 תחילת הצום: 8:24	**ליקוטי יומי:** בבלי: בבא בתרא מח ירושלמי: ------ תוספתא: כלים קמא ב נ"ך: עזרא ה משניות: ביכורים א זוהר: חלק א עמ' קמג-קמד	**ערב תשעה באב** עלות השחר (72 דק') ... 4:48 | חצות היום ..... 12:43 נץ החמה ..... 6:00 | שקיעה ..... 7:25 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:41 | צאת הכוכבים ..... 7:41 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:21 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 8:37
יום **שלישי**	**ט** 13 צאת הצום: 8:45	**ליקוטי יומי:** בבלי: בבא בתרא מט ירושלמי: ביצה טו תוספתא: כלים קמא ג נ"ך: עזרא ו משניות: ביכורים ב זוהר: חלק א עמ' קמה-קמו	**תענית תשעה באב** עלות השחר (72 דק') ... 4:48 | חצות היום ..... 12:43 נץ החמה ..... 6:00 | שקיעה ..... 7:24 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:41 | צאת הכוכבים ..... 7:40 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:21 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 8:36
יום **רביעי**	**י** 14	**ליקוטי יומי:** בבלי: בבא בתרא נ ירושלמי: ביצה טז תוספתא: כלים קמא ד נ"ך: עזרא ז משניות: ביכורים ג זוהר: חלק א עמ' קמז-קמח	עלות השחר (72 דק') ... 4:49 | חצות היום ..... 12:43 נץ החמה ..... 6:01 | שקיעה ..... 7:23 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:42 | צאת הכוכבים ..... 7:39 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:22 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 8:35
יום **חמישי**	**יא** 15	**ליקוטי יומי:** בבלי: בבא בתרא נא ירושלמי: ביצה יז תוספתא: כלים קמא ה נ"ך: עזרא ח משניות: ביכורים ד זוהר: חלק א עמ' קמט-קנ	עלות השחר (72 דק') ... 4:50 | חצות היום ..... 12:42 נץ החמה ..... 6:02 | שקיעה ..... 7:22 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:42 | צאת הכוכבים ..... 7:38 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:22 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 8:34
יום **ששי**	**יב** 16 הדלקת נרות (40 דק'): 6:41 (20 דק'): 7:01	**ליקוטי יומי:** בבלי: בבא בתרא נב ירושלמי: ביצה יח תוספתא: כלים קמא ו נ"ך: עזרא ט משניות: שבת א זוהר: חלק א עמ' קנא-קנב	**ערב שבת קודש** עלות השחר (72 דק') ... 4:50 | חצות היום ..... 12:42 נץ החמה ..... 6:02 | שקיעה ..... 7:21 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:42 | צאת הכוכבים ..... 7:37 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:22 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 8:33
שב"ק	**יג** 17 מוצש"ק לשיטת ר"ת: 8:31	**ליקוטי יומי:** בבלי: בבא בתרא נג ירושלמי: ביצה יט תוספתא: כלים קמא ז נ"ך: עזרא י משניות: שבת ב זוהר: חלק א עמ' קנג-קנד	**שבת קודש פרשת ואתחנן - נחמו** עלות השחר (72 דק') ... 4:51 | חצות היום ..... 12:42 נץ החמה ..... 6:03 | שקיעה ..... 7:19 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:43 | צאת הכוכבים ..... 7:35 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:22 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 8:31

"כָּל עִנְיְנֵי זֵכֶר לַחֻרְבָּן' שֶׁעוֹשִׂים בְּמֶשֶׁךְ הַשָּׁנָה בִּכְלָלִיּוּת, וְכֵן הָאֲבֵלוּת שֶׁל תִּשְׁעָה בְּאָב בִּפְרָטִיּוּת, הַכֹּל כְּדֵי לְהַחְדִּיר בְּלֵב הָאָדָם אֶת הָאֱמוּנָה בְּבִנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁנִּזְכֹּר וְנַרְגִּישׁ הֵיטֵב מֶה חָסֵר לָנוּ עַל יְדֵי שֶׁאֵין לָנוּ בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וְתֵכֶף וּמִיָּד נִקְבָּע אֱמוּנָה חֲזָקָה בְּלִבֵּנוּ שֶׁבְּוַדַּאי יִבָּנֶה בְּקָרוֹב וַיַּעֲמֹד עַל תִּלּוֹ בִּרב יְפְיוֹ וְתִפְאַרְתּוֹ!"

(משיחותיו של מו"ר הרה"צ שליט"א)